

1979

საქართველოს
საბჭოთავო
საგარეო
კავშირების
სამსახური

საქართველოს კარი

საბჭოთავო
№ 9 1979 წ.

ISSN 0321-1509

პირველი გვერდი

ფოტო გ. სანაია

„საქართველოს კალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის
ქოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხა-
ტვრულ-ლიტერატურული ჟურნალი

«САКРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический
и художественно-литературный журнал
ЦК КП Грузии.

საქართველოს
საბავშვო
საზოგადოებრივი
სამსახური

ვესასუკუნიტ „ველუჟე აკივილეიუკ ქლასს.“

26.1.1979

ცნობილია, რომ თვით ფაქტები, კონკრეტული მაგალითები, პრაქტიკული ცხოვრება ღიადღებს და წარმოაჩენს ამა თუ იმ საქმისადმი ქვეყნის, საზოგადოების, ადამიანის დამოკიდებულებას.

— „მე მყავს დედა და ლენინი!“ — ეს სიტყვები ერთმა გოგონამ 1918 წელს დაწერა, ხოლო 60 წლის შემდეგ 10 წლის ვეტნამელმა ბიჭუნამ ნუგუნ ტან ანმა ლექსი უძღვნა, რომელიც ასე იწყება „მიყვარს და ვხატავ ლენინს, მას კეთილი თვალები აქვს, მაღალი შუბლი, ის ღიმილით დასცქერის ვიეტნამელ ბავშვებს!“ ეს არის ბავშვების თვალთ დანახული ლენინური ზრუნვა.

პირველი დეკრეტებიდან მოყოლებული ბევრი რამ ეტოდება ჩვენს ქვეყანაში ბავშვებისათვის.

სსრ კავშირში ბავშვებზე უდიდესი ზრუნვითა და ამავით განცვიფრებულმა ერთერთმა უცხოელმა ეურნალისტმა იხუმრა:

— კომუნისტები ამბობენ, პრივილეგიური კლასები ჩვენს ქვეყანაში არ არსებობენო, მაგრამ მე შინც ვიტყვი: ისინი სსრ კავშირში არსებობენ; ესენი ამ ქვეყნის ბავშვები არიან!

არ შემცდარა უცხოელი ეურნალისტი ჩვენს ქვეყანაში ყველაზე პრივილეგიურ კლასს ბავშვები წარმოადგენენ.

ბავშვებზე ზრუნვისა და ყურადღების საუკეთესო მაგალითია 1979 წლის დამღეს, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ინიციატივით, ბავშვის საერთაშორისო წლის გამო იუნესკოს თხოვნით ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფო მეთაურის, სკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ლ. ი. ბრევევის გამოსვლა ტელევიზიით.

ბავშვებისათვის ზრუნვის თაობაზე გაიმართა დილაოგი ჩვენს კორესპონდენტს ნათელა ფაილოძესა და განათლებისა და ჩანართელობის დაცვის მინისტრებს ოთარ ქინქლაძესა და გელა ლეფავის შორის.

კორესპონდენტი: ბატონო ოთარ, ბავშ-

ვის საერთაშორისო წლის კეთილშობილური მიზნების და ამოცანების განხორციელებაში, მოზარდი თაობის აღზრდის პირობების შექმნაში დღეს ყველა მონაწილეობს. ვთხოვთ „საქართველოს ქალის“ მეთვალყურე გაუზიაროთ აზრი ამ მიმართულებით განათლების სამინისტროს მიერ გაწეული მუშაობის შესახებ.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტრო

ოთარ ქინქლაძე: ბავშვის წელთან დაკავშირებით მთელი ჩვენი საქმიანობის მთავარი ამოცანები ნათლად ჩამოაყალიბდა სპეც კონტრპოლი კომიტეტის გენერალურმა მდიანმა, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარემ, ამხანაგმა ლ. ი. ბრუნევმა 1979 წლის პირველ იანვარს ტელევიზიით თავის გამოცემაში „ბავშვები ჩვენი მომავალია“ აღსანიშნავია, რომ ჩვენს რესპუბლიკაში დღითი დღე უმჯობესდება სკოლამდელი, სკოლისგარეშე დაწესებულებებისა და სკოლების მშენებლობა. ამ საქმეს უდიდესი ყურადღება მიაქცევა წლეულს იენისში საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მეცხრე მოწვევის XI სესიამ.

კორესპონდენტი: დღეს ჩვენს რესპუბლიკაში დიდი ყურადღება ექცევა სკოლამდელთა აღზრდას. ეს იქიდანაც ჩანს, რომ ამ ბოლო ათწლეულის მანძილზე ეს საკითხი რამდენჯერმე იყო რესპუბლიკის საინტელექტუო ორგანოების მსჯელობისა და განხილვის საგანი.

ოთარ ქინქლაძე: რესპუბლიკის ხელმძღვანელო ორგანოების ასეთმა ყურადღებამ თავისი ნაყოფი გამოიღო. არსებითი გარდატეხა შევიტანეთ სკოლამდელი ასაკის ბავშვთა ფიზიკური აღზრდის დარგშიც.

კორესპონდენტი: იდეოლოგიური მუშაობის საკითხზე ვამართულ პარტიული აქტივის კრებაზე კარგი შეფასება მიეცა ბავშვების ბავშვ ზეგიდლის რაიონში გაეთებულ ბავშვ კითხო საქმეს.

ოთარ ქინქლაძე: ბავშვის წელთან დაკავშირებით ზეგიდლის რაიონის პარტიულმა აქტივმა თავის კრებაზე რაიონის განათლების სისტემის განვითარების ორწლიანი გეგმა მიიღო; გეგმა სულ 2.000 ბავშვის კონტინგენტისთვის ითვალისწინებს 38 საბავშვო ბაღის აშენებას, აგრეთვე არსებულია გაფართოება.

ზეგიდლის სახალხო დემუტატა რაიონულმა საბჭომ 1980-1985 წლებისათვის პერსპექტიული ეკემა შეიმუშავა; ამ გეგმის მიხედვით, 1985 წლისათვის მთლიანად უნდა დამთავრდეს რაიონში სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებათა მშენებლობა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია სოფელ კახათის თავაკათა საზრიანი მოქმედება. თავმჯდომარის ჯგუფი გუგუჩიას თაოსნობით კოლმეურნეობის სასრებით ამ საში საბავშვო ბაღის შენობა აიგო. რესპუბლიკაში მისივე თაოსნობით პირველად გაიხსნა განხორციელებული დღის სკოლა, სადაც უმჯობესდება ორგანიზაციული უწყასო კვება, მოკვარებული ბავშვების ძილის რეჟიმი და ა. შ.

დღეს კახათში ორი სკოლა, კოლმეურნეობა მესამეი აგებს. ყველაფერი ეს ერთ მოთავსი მიზნის ემსახურება — სოფელ არც ერთი ბავშვი არ უნდა დარჩეს უზრუნველყოფილად. ამით ყოველშობილ დაწყობა ხელს სოფლის მეურნეობაში მშაქმებულ შრომებლთა შრომას, გაზრდება მათ შრომის ნაყოფიერება.

კახათის გამოცდილება ამ რაიონის სხვა სოფლებშიც გაიზარდეს, კოლმეურნეობებმა უწყვეტად ითვალისწინეს სკოლამდელი დაწყებულებების მშენებლობა 60 ათასი ბავშვისათვის.

კორესპონდენტი: ბატონო ოთარ, თქვენს გამოცემაში ყოველთვის ხაზს უსვამთ ხილვად სკოლის, ოჯახისა და საზოგადოებრიობის კონტაქტებს.

ოთარ ქინქლაძე: უამყონტაქტებოდ დღეს წრათუდგენილია ბედნიერი თათბის აღზრდა.

კორესპონდენტი: ყოველივე ამაში, აღბათ, რისა გულისხმობს, რომ ბავშვებს ცხოვრებისეული პოზიცია უნდა გამოუმუშავდეთ.

ოთარ ქინქლაძე: რასაკვირველია, ბავშვებს მეტი თავისუფლება უნდა მიეჩინოს; ისინი იტყვიან, დამოუკიდებლობის გამოჩენის მეტი შესაძლებლობა უნდა მიეცეთ.

ამ ზღუდელს შრომისა და დასვენების ბანაკებში მოზარდებს შეეხება. ჩვენ შორის თუკახალიდა საუბარი გამიბარათა. ერთი ქუთათელი გოგონას ნათქვამი დამახსოვდა: აქ ვეწვდომიან, ბრიკადირებაც ჩვენა ვაგობ და ჩვენს საქმის მეთაურებიც, ყველა საკითხს ჩვენ თვითონ ვწყვეტთ, ვითო, როლის, როგორ, რა უნდა ვაკეთოთ, სამწუხაროდ, მაღლ. როცა სკოლაში მიგზარდებით, იქ ყველგ პატარებდა ჩავეთვლიან. უმჯობესია ვეწვდინო, შეგვეშლუმაზ არა უშვას. შევდომავთ ვისწყვეტ. გოგონა არ ტყუილად.

კორესპონდენტი: მოზარდათა სიჯანსაღეს განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა, ამის თათმაზე რას ვეუტყოლით?

ოთარ ქინქლაძე: ამიტომაც წინა პლანზე ფიზიკური აღზრდას ვაყენებთ. სტეფლის გაყავნასთან ერთად სპორტი კომუნისტური ზნეობის ჩანარგვის საყუთესი საშუალებად მიმჩნია. ამ მიმართულებით ჩვენს რესპუბლიკაში ბევრი რამ ეთვლება, მაგრამ ჯერ კიდევ ბევრი რამ არის მოსაკვარებელი.

ბავშვების მამებს რესპუბლიკის რამდენიმე მსხვილ საწარმოში შეეხება, ვთხოვე, განსაკუთრებული ყურადღება მიეკეთათ მოზარდათა ფიზიკური აღზრდისათვის, როგორც შევითკვე, მამებმა ყურად იღეს რჩევა ბევრი ქაჩხის, ფაბრიკის სპორტული ბაზა ბეჭა მათი შვილების სასაპარეოდ.

კიდევ ერთი რამ. განსაკუთრებით ბიჭუნების დედებს მინდა მივმართო, ბიჭუნებში უნდა ირბინონ, იძობიონ, ვაიფლიანდნენ, მუხლებიც გადაიყვლიდონ, არა უშვას,

სპორტი, მოძრაობა, განსაკუთრებით კიდევ დამავალი ასაკის უბოლოში, გააყავნებინა გაყავნებს და ბევრ შემთხვევაშიც ააციკონათ ოაიდან მოზარდს.

ბავშვების დიდ სიხარულად მიმჩნია სპორტი და იგი ყველა ოჯახის სასურველი წევრი უნდა ყავდეს. ეს არა მარტო ჩვენი, ჩვენი სამი შვილის მოსახრებდა არის, რომელთაც ძალიან უყვარია სპორტი.

კორესპონდენტი: ბავშვის საერთაშორისო წელთან დაკავშირებით ეურნალობს მეთხებულებისათვის ინტერესყოლებული არ იქნებოდა ვანათლების სამინისტროს გეგმებიც.

ოთარ ქინქლაძე: სამინისტრომ ბავშვის წელთან დაკავშირებით სპეციალურ ლინისტიკაია გეგმა შეიმუშავა. იგი ვრცელია და კონკრეტული, გეგმის ბევრი საყარადღებო საკითხია ვთვალისწინებული: სკოლამდელი ასაკის ბავშვთა ნაშეგვების გამოფენა, საბავშვო სახლებისა და ობოლთა მშობლიური მზრუნველობის გარეშე დარჩენილ ბავშვთა, სკოლა-ინტერნეტების აღზრდელთა მშატრეული თვითმქმედების პირველი რესპუბლიკური დოთავილებების მოწყობა... და კიდევ ბევრი რამ არის ამ გეგმით შესარტულებული. იგი ეხება ბავშვთა აღზრდის, სწავლისა და განხორციელების დაცვის სრულყოფილ, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განსტკიცებას და ა. შ.

ლ. ი. ბრუნევიც ბავშვის წლისადმი მიძღვნილ თავის სახალწლო გამოსელაში ნათლად განსაზღვრა ბავშვის ზნეობრივი განმრთულობის პირველი ჩვენი აღზრდელბობით მიზანი. ჩვენ ყველაფერს ვილონებთ ამ მიზნის მისაღწევად.

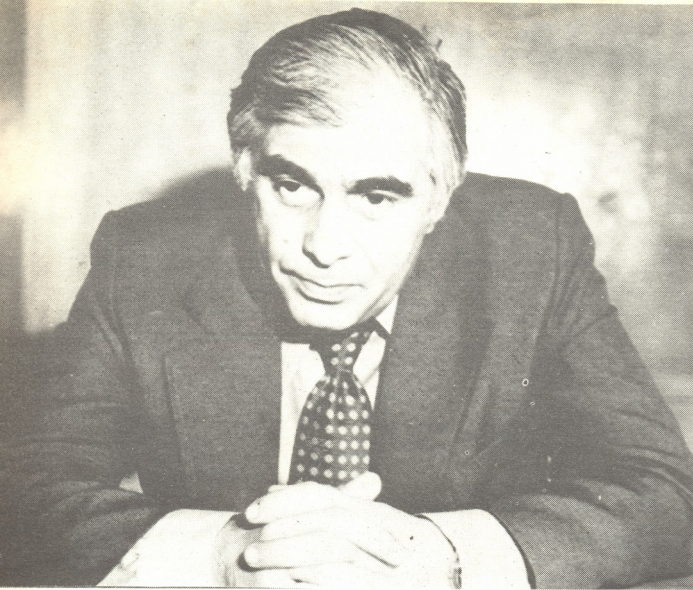
კორესპონდენტი: ბატონო გელა, თქვენთან საუბარი ვანათლების მინისტრთან დაწყებული საუბრის თათვისებური გაგრძელება ვინდა იყოს. საკითხი მოზარდი თათბის ქანმრთელობას ეხება.

ბევრი რამ ეთვლება ჩვენს რესპუბლიკაში მოზარდი თათბის სამედიცინო მომსახურების ვაუმჯობესებისათვის. უქანსაყნელი ორი წლის მანძილზე 5800-თან 6847-მდე გაიზარდა საწოლებს რიცხვი ბავშვთა საავადმყოფოებსა და განყოფილებებში; ქუთისში აშენდა ბავშვთა ახალი 400-ადგილიანი სარაიონთაშორისო საავადმყოფო. თბილისში ბავშვთა 600-ადგილიანი საავადმყოფოს მშენებლობა დაწყება.

გელა თეთვაძე: ამ ეტაპებისა და ფაქტების მიღმა ბავშვებს, მათადმი მედიცინის მუშაკთა ყურადღებას, მათ შრომას ეხე-ვათ.

ვეფირობ, ბავშვის წელი, საერთაშორისო განმრთულობის დაცვის ორგანიზაციის ყურადღება უნდა მიეჩინოთ. ბავშვის წლის მამოცხადებამ დიდი გამოყოცლება შეიტანა ქანმრთელობის დარგის მუშაკთა საქმიანობაში.

კორესპონდენტი: კონკრეტულად?

კორესპონდენტი: ამ მხრივ, მდგომარეობა გვაქვს რესპუბლიკაში?

გელა ლევაია: ცედად არ გამოიყურება რესპუბლიკა, მაგრამ, თუ გავითვალისწინებთ საქართველოს რეალურ სამედიცინო პოტენციალს — იგულისხმება ექიმთა რაოდენობა, განვითარებული სამედიცინო ქსელი — ყველაფერი მაჩვენებლები მაინც-ღამაინც ვერ არის სახარბიელო. მედიცინის მუშაკების შეცდომებთან ერთად, უმეტესად იმ შემთხვევაში, მიუძღვით ბრალი, რომ ლუბიც ბევრჯერ არ იცავენ ექიმის ჩიოთაბებეს. ამათოდ უნდა დაინერგოს სამედიცინო ფიკსულტურა.

თავისთავად ცხადია, რომ თუ ბავშვი დი-ზენტრიად სუსტი და განვითარებულია, მი-სგან ვერ მივიღებთ ყოველმხრივ განვითარებულ ძლიერ პიროვნებას. ეთაგანშივე განათლების მინისტრის მოსაზრებას. სპორტი მიმართა მეც მოზარდი თაობის სიძლიერისა და სიგანისადი მთავარ წყაროდ.

ერსობლია, რომ სსრ კავშირში ბავშვთა საერთაშორისო წლის მომწყობმა კომისიამ განიხილა საქაიხა: „სკოლების, ბავშვთა სკოლამდელი და სამედიცინო დაწესებულებების განვითარების მეთად ზეთწლანაი გეგმის ღვაკლებთა შესრულების მიმდინარეობის შესახებ“. ეს არის მოზარდი თაობის განმარტობისადმი პირობისა და მოავარობის უღღღესი ყურადღების გამოკლებენა.

კორესპონდენტი: ბატონო გელა, ალბათ დამითანხმებთ, რომ ბავშვის საერთაშორისო წელი ასაკებით სამართლიანად ჩაითვლება დედათა და ბავშვთა წლად, ვინაიდან სწორად დედამ უნდა მოავანერგოს წვილს იძის შეგენბა და რწმენა, რომ მხოლოდ სკეითთ, შწვილობიანი თანაარსკობით შეიძლება უზრუნველყოთ ნათელი, უღრუბლო ცა.

გელა ლევაია: ბავშვისათვის ზრუნვა ჩვენი მოზარდი თაობის უღრუბლო ხეილნდელი დღის, ნათელი მერმისისათვის ზრუნვაა. ამიტომ ყველა პირობასული ადამიანის ფერტი მართკ საკუთარი ბავშვის ზედს კი არ უნდა დასტრბობდეს, არამედ ქვეყნის მომავლსაც.

კორესპონდენტი: ბატონო გელა, ვთქვათ, ბავშვის საერთაშორისო წლისადმი მიძღვნილ თემაზე უფროსებისათვის რომ საკონტროლო წერა მოაწყოთ, რას დამერდით?

გელა ლევაია: გამოვხატავდი მედიცინის ერთად სსრ კავშირში ყველაზე პრივილეგიური კლასის — ბავშვების კეთილდღეობაზე ემსახურებიან, და მოკლედ ვიტყვით: ბავშვები ჩვენი ცხოვრების, ადამიანის ყველაზე დიდი კონტროლია, ჩვენი ზეილნდელი დღეა, მას დიდი ყურადღება, ზრუნველობა, თანაგრძობა და მხარდაჭერა სჭირდება.

გელა ლევაია: საქართველოში მეტ ყურადღებას მოითხოვს ჩვილ ბავშვთა კვების საკითხი. საკითხის გადაწყვეტაში, განმარტობის დაცვის სამინისტრეითან ერთად, აქტიურად უნდა ჩაებან კვებისა და ვაქრობის სამინისტროები.

კორესპონდენტი: თქვენს მიერ დასახელებულ სამინისტროთა ხელმძღვანელებსაც მიეცემათ შესაძლებლობა ამ საკითხზე ყურანლის ფურცლებზე თავიანთი მოსაზრებები გამოთქვან.

გელა ლევაია: კარგი იქნება. ბავშვთა კვების პრინციპული გაუმჯობესების თვალსაზრისით საქართველოს სსრ მინისტრთა სამკომ სპეციალური პროექტი შეიქმნეა. ამ მხრივ ხორციასა და რძის სამინისტროსაც ბევრი რამ აქვს მოსავანებელი. საქმე ჩვილ ბავშვთა კვების თანამედროვე ულუფების მეთოდების დანერგვას ეგება.

კორესპონდენტი: საქართველოში ბავშვთა განმარტობის დაცვის თვალსაზრისით სულ ახლახან „მომარტო ამბულატორიები“ გაიხსნა. ვთხოვთ განვიმარტოთ მისი დანიშნულება, გავაცნოთ შედეგებიც.

გელა ლევაია: სსრ კავშირში ბავშვთა „მომარტო ამბულატორია“ პირველად ჩვენს რესპუბლიკაში დაინერგა, მას სხვაგანაც დიდად გამოეხებებუნენ. მომარტო ამბულატორია-პოლიკლინიკის უმდღესი ყველიფიკაციის სპეციალისტებით არის დაკომპლექტებული. სათანადო აპარატურებითა და მედიკამენტებით აღჭურვილი მედიცინის მუშაკები კვირაში ორჯერ უსათუოდ გადი-

ან შედარებთ ძნელად მისადგომ ადგილებში. ბავშვთა განმარტობის შესწავლასთან ერთად, ისინი სათანადოდ მკურნალობენ ადგილობრივ მოსახლეობას. შედეგი კარგია.

კორესპონდენტი: ახალი საქმე ყოველთვის აწყლებდა ხელშეშეულ მიხეზებს. ზომ არ დააკორტებდით?..

გელა ლევაია: სხვა არფერს, გარდა მავნე ტრადიციებისა, რომლებიც ზოგიერთ დასახლებაში ჭერ კიდევ შემორჩენილია. თუნდც, არავინ ნახოსო და ერთი თვის მანძილზე ჩვილ ბავშვებს არვის აკარებენ. ის დღე ექიმისა და მედიცინის მუშაკს არ უნდა ეხებოდეს. შუმდეგ, ისეთი დავადებანი, როგორც არის პოლიომეილური, ტუბერკულოზი, დიფტერიტი, უკვე საშუალოად არ ითვლება, ისინი საერთოდ მოიპოს. (ეს კი სწორედ ჩვენი სამედიცინო პერსონალის სისტემატური ყურადღების შედეგი ვახლავთ) ისინი ამას დროული აცრებით აღწევენ. სამწუხაროდ, ზოგიერთი შწმობელი არა მარტო თვალყურს არ ადევნებს აცრების თანამიმდევრობას, პირიქით, ხელს უშლის სამედიცინო პერსონალს, წინააღმდეგობას უწევენ მას, სწორედ ამის ბრალია, რომ ჭერ კიდევ გვხვდება ზოგიერთი ინფექციური დაავადება. იყო ოპოლიომეილიტით დაავადების რამდენიმე შემთხვევეც. როგორც ვამითყვა, ბევრმა შწმობელმა აარიდა თავი მის საწინააღმდეგო აცრას, უფრო მეტად, მიცემული აბებიც კი გადაყარა. მედიცინის მუშაკებს მხარში შწმობლები უნდა ამოუდგნენ.

პრობლემა დიალოგი

საქართველო მოთხოვნა

ჩვენს სახელმწიფო კორესპონდენტს რამინ ჯელოძეს ესაუბრებია თბილისის სახელმწიფო არქიტექტურულ-სამშენებლო კონტროლის სამმართველოს უფროსი ევგენი გოგოტიშვილი და თბილისქალაქმშენის გაერთიანების № 15 ტრესტის მთავარი ინჟინერი მარლენ ჯობაძე.

კორესპონდენტი: რომელი მხრიდანაც უნდა შემოხვიდეთ საქართველოს დედაქალაქში, სამშენებლო ხარამოებს წააწყდებით. დიდა დღეს საბინაო მშენებლობის მასშტაბი და სასიხარულოა, რომ უანასკნელ წლებში ჩვენს მშენებლობებზე მკვეთრად იმატა შრომის ნაყოფიერებამ; ახლა ობიექტები უმეტესწილად დროულად შენდება. ეს იმას ნიშნავს, რომ ამაღლა მშენებელთა პასუხისმგებლობა მინდობილი სა-

ქმისადმი, გაუმჯობესდა მომარაგება სამშენებლო მასალებით, წესრიგი და წესრიგინობა აგრძობდა ყველა უბანზე. მაგრამ მობინადრე ჯერჯერობით მაინც არ არის კმაყოფილი. ძალიან ხშირად ახალ ბინაში შესვლისთანავე, იმის მაგივრად, რომ მაღლობა უძღვნას ჩვენს მშენებლებს, პირიქით იქცევა — საჩივრის ბარათს გვწერს. სამწუხაროდ, ასეთი საჩივრები ჯერ კიდევ არის. ჩვენ, რა თქმა უნდა, სათვალავში არ ვაგდებთ წვრილმან პრეტენზიებს, ზოგიერთი ჭირვეული მობინადრე რომ აყენებს, ვგულისხმობთ მხოლოდ სერიოზულ მოთხოვნებს, რომლებიც მშენებლობის ხარისხს ეხება. ჩვენი მკითხველის აზრით, და ვს ცხადია, მობინადრის აზრით, უკვე დადგარო, რომ მშენებლებმა მკვეთრად გა-

აუმჯობესონ ამ მხრივ მუშაობა, ამისათვის მათ ყველა პირობა აქვთ შექმნილი. ასეა თუ არა ეს?

ე. გოგოტიშვილი: გვაბატონ მობინადრეებმა, მაგრამ სახელმწიფო არქიტექტურულ-სამშენებლო კონტროლის სამმართველოს მუშაკები, ალბათ, მათზე ცოტა უკეთ ხედავენ იმ ხარვეზებსა და ნაკლოვანებებს, რომლებსაც ჩვენი მშენებლები ჯერ კიდევ გამოუსწორებელს ტოვებენ აგებულ ობიექტებზე. მაგრამ არ შეიძლება არ დაეანახთ ის დიდი ძეგლები, რომლებიც მშენებლობის ხარისხში მოხდა უკანასკნელი წლების მანძილზე და განსაკუთრებით საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის XIII პლენუმის შემდეგ, რომელმაც კაპიტალური მშენებ-

ლობის პრობლემებზე იმსჯელა და ჩვენი მშენებლის შრომის ეფექტიანობის ამაღლების ამოცანები დასახა.

მართლაც შესაძინველად ვამლოვრდა ჩვენი სამშენებლო ინდუსტრია და ამაღლდა მშენებლის ისტატობაც, ხარაოებზე ვაგერცელდა მუშაობის ახალი პროგრესული ფორმები და მეთოდები, და, მერწყმენეთ, დღეს მოზინადრე ბევრად უკეთეს ბინას იღებს, ვიდრე ამ ათი წლის წინათ. მაგრამ ჩვენც და, რასაკვირველია, მოზინადრესაც, კიდევ უფრო უკეთესი გვიწინა.

სამშენებლო მოედანზე დღეს თავს იყრის უზარმაზარი ტექნიკური საშუალებები, ადამიანები, მასალები, ამიტომ საქმის წარმატებას მთლიანად განსაზღვრავს ის, თუ რაჲმდენად ეფექტიანად, შეუფერხებლად და მაქსიმალურად გამოიყენებთ ამ სახსრებს და საშუალებებს, ერთი სიტყვით, როგორ მოვაყვებით მშენებლობის ორგანიზაციას. ჩემი აზრით, სამშენებლო მოედანზე საშუაოთა ორგანიზაციის დონე მკვეთრად უნდა ამაღლდეს. ამასთან დაკავშირებით, მინდა აღენიშნო ისიც, რომ ჩვენს რეგიონს მშენებლებს, თუ საეკილისტებს სათანადოდ ვერ ვასწავლით საქმის გაძლოლის ხელოვნებას. მის ორგანიზაციას და პარტიას...

მ. გომბა: მართალი ბრძანდებოთ. ამა ერთი გაეზისნოთ, რამდენი საინტერესო თაოსნობა დაბადა ჩვენს ქვეყანაში: სვერლოვსკელთა გამოცდილება, ორლოველთა მეთოდური გრაფიკით მუშაობა, ზლოზინის მეთოდი და სხვ. ყველა ეს წამოწყება მშენებლობის ორგანიზაციის სრულყოფის და, ცხადია შენების ხარისხის გაუმჯობესების საშუალებას იძლევა. მაგრამ რამდენად ფართოდ ვენარგავთ მათ ჩვენი რესპუბლიკის სამშენებლო მოედანზე? სამეშუხაროდ, ბევრს ვერაფერს დავიქვანდით. ავიღოთ, მაგალითად, ზლოზინის მეთოდი, რომელმაც ყველაზე უკეთ მოიკიდა ფეხი ჩვენს კოლექტივებში. ყველაწ ვერც მას ვიყენებთ ეფექტიანად. ამის თაობაზე ჩვენი სახელოვანი მშენებელი, ცნობილი ზლოზინელი, სსრ კავშირის უმაღლესი საპირის დეპუტატი ტრისტაქ ქარაველიშვილი წერდა ახლახან პრესაში, რომ ამ საქმეს მეცნიერული მიდღობა, ღრმად შესწავლა, შეფასება სჭირდება, და მხოლოდ სწორი, დასაბუთებული რეკომენდაციებით შეიარაღებული უნდა მივიღეს მშენებლებმა.

მშენებლებს მართლაც ძალიან სჭირდებათ მეცნიერთა დახმარება, თუკი ზლოზინის პრობლემა, მაგალითად, ისეთი, როგორიც არის სეისმოპრდევაობა, მათ მეტად ეფექტიანად და მაღალ დონეზე გადაჭრეს, მათეოა რიგი საკითხები, მათ შორის სუფთა ტექნოლოგიური ხასიათისა. კერეკრებით, რომ იტყვიან, ღიად არის დღარევებული. თუმცა თვითორტიკულადაც უნდა ვთქვათ, რომ ამ საქმეში ჩვენ, მშენებლებიც ვყოფილავთ. სწავლა ხოლმე, რომ სათანადოდ ინტერესით არ ვეკიდებთ მეცნიერთა დამუშავებებს, რეკომენდაციებს.

ვეთანხმები იმ აზრს, რომ ასეთი დამოკიდებულება საქმისადმი ერთხელ და სამუდამოდ უნდა აღიკვეთოს. ბევრი პრაქტიკოსი მშენებელი სწორად ფიქროს, რომ სწორედ აქ დღეს მშენებლობის ორგანიზაციის სრულყოფის, ეფექტიანობის ამაღლების და ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობელი რეჲრეგები.

კორესპონდენტი: ცხადია, მშენებლობის ხარისხზე განსაკუთრებით მწინაა საუბარი. მწინაა იმიტომ, რომ ჯერეკრებით კარგი კლტა გვაქვს სათქმელი, ბევრი ობიექტი ვერ უქასუხებს მაღალ მოთხოვნებს. მაგრამ ყველაზე საკვირველი ის არის, რომ უხარისხთა ზოლზე ის ობიექტებიც, რომლებმაც მიმღები კომისიის „ფილილი“ შეუასება დაიმსახურა. რაშია საქმე?

ე. გოგობიშვილი: უნდა ვიღაროთ, რომ მშენებლობის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით უნდა არაიანამიდეგურულად მოვიდინარეოთ. ზოგჯერ ეს ბრძოლა ის არა, შიშველი ლოზუნგია, ვთქვათ ამ ფორმისა: „როდემდე უნდა ვაშენებდეთ ასე?“ მართლაც — როდემდე? ამ კითხვებზე პასუხი ძალიან მწეოლა, იგი პრობლემების მთელ წრებს მოიცავს.

უპირველს ყოვლისა, უნდა აღენიშნო, რომ სახელმწიფოთ მიმღეობა კომისიამ და საკონტროლო სამმართველომ კარგად იციან ის ძირითადი ხარეკვები, რომლებიც მშენებლებმა მიზნუთი რეჲრეგები ობიექტებზე და მათი აღმოფხვრისათვის პრინციპულად იბრძვიან. ამ საქმეში რაიშე კომპრომისი არ

არსებობს. ჩვენ არ ვმალავთ ამ ნაკლოვნებებს, ვიღარავთ მათ და საზოგადოებრიობის დახმარებით ცდილობთ გამოეცაწოროთ. ჩვენც ვეძებთ ახლო კონტაქტს ორგანიზაციისთან და „საკაბოველოს ქალს“ რეაქტიოა ღიად სასმასხის დავიწვეს. თუ ყოველი ობიექტის მიღების გარეშით თავის წარმომადგენლებს — აქტიურ მეთხოველებს — კორესპონდენტებს ჩართავს კომისიის მუშაობაში. ეს ჩვენი დახმარება იქნება. მოხვეალი მოზინადრის შთაბეჭდილებას ჩვენთვის ღიდი მნიშვნელობა აქვს.

მაგრამ, მოგხსენებთ, მშენებლობის ხარისხის გაუმჯობესების ძირეული პრობლემა მიმღები კომისია ვერ გადაწყვეტს. ბევრი რამ, ცხადია, ადრე ზღადავა უნდა მოგვედინათ — მშენებლობის კარგი ხარისხი ყველა რეგომი სამუშაოს მაღალ დონეზე შესრულებით მიიღწევა: მშენებლები ასე იტყვიან ხოლმე: ხარისხი კომპლექსით მიიღწევა. სამეშუხაროდ, ამ კომპლექსში ბევრი რამ ირღვევა. მაგალითად, ხზორად არ ხდება ახალი კვარტლების განაშენიანება მტკიცე ვეგმით. აწ ნისსწარ არ დგება ამ ტერიტორიის საინჟინერო განაშენიანების ეეგებები. მართალია, სამშენებლო მასალებით მომარაგება ერთგვარად გაუმჯობესდა, მაგრამ ხარეკვები ვერ კიდევ ბევრია, ზოგჯერ არ გვაქმავიცილებს პატი ხარისხის, ვერ მივაღწეოთ ტერიტორიის, სახლების გარე კეთილოწყობის სამუშაოთა შესრულების მაღალ დონეს. თუმცა

ნიუსუ

ორი პორტრეტი

უკანსეულ ჩანს ამ მხრივ კარგი ნაბიჯი უკვე გადაიდგა, ყეზოდ, თბილისელთა: მშენის გაერთიანებაში შექმნა სპეციალიზებული ტრესტი, რომელიც გარე ეკონომიკის და გარე კომუნიკაციების ჩარევის სამუშაოებს ასრულებს. ვეტირობთ, ოხსდაიანობით გაეუმჯობესებთ კვარტლების და მიკრორაიონების კარგ სახეს. ამასთან, სახელმწიფო მიმღებ კომისიას და ჩვენს საკონტროლო სამმართველოს მიანიშნა, რომ ობიექტების მიღება უნდა მოხდეს როგორც ცალკადაც, ისე კომპლექსურად. მაგალითად, იქნებ სჭობდეს, რომ სახელმწიფო კომისიამ შეაფასოს და ჩიანარის მთლიანად მიკრორაიონი, ხომ არ დაარღვია რომელიმე სამშენებლო ორგანიზაციამ მისი სახე?..

მ. ჭობავა: ეს ძალიან კარგი იქნება... ავერ რამდენიმე წელიწადია, რაც ასეთი გამოცდილება რავინ არსებობს. ამასთან იქ უკვე დაიწყო მიკრორაიონების კომპლექსური მშენებლობა ომ ვარაუდით, რომ უკვლავური — ძირითადი და დამხმარე ნაგებობების მშენებლობა მიკრორაიონში ერთობულად დამთავრდეს და მშენებლებმა ტერიტორია ერთ დღეს, ერთად დატოვონ, ეს მეტად მნიშვნელოვანი სახეა. მოგეხსენებათ, რამდენ ხარჯს, რამდენ უხერხულსა და რისკს ის, რომ მიკრორაიონში საცხოვრებელი სახლი ამუშავდება, მოინადრეები შესაძლებლობას, და სახელმწიფო ბაღის, სკოლის, თუ სხვა ობიექტების მშენებლობა შეგე იწყება. ალბათ წარმოიადგინო, თუ რა მერეპარებებში იქნება მიკრორაიონის მოსახლეობა. ამასთან, კიდევ წლებით ჰიანადრდება მიკრორაიონის ომ სასურველ სახის ჩამოყალიბება, რომელიც არქიტექტორებსა ჩაიფიქრებს.

შემა, რომ ჩვენ დღევანდელ პირობებში შეგვეყენოს უჩარი ასე კომპლექსურად ვაშენოთ მიკრორაიონები. ნახელავი ცხადია, ბევრად უფროდეს ოქნება და მონიხარტეც ხალებს პრეტენზიას წამოგვიყენებს.

რ ე დ ა ქ ე ი ა ს ა ნ ა: „საქართველოს ქალის“ რედაქცია ყველა განაგრძობს საუბარს ჩვენს საბინაო მშენებლობის პრობლემებზე. მასში მონაწილეობა შეუძლიათ ჩვენს მკითხველებსაც, რომელთა შორის ალბათ ბევრი მშენებელი სპეციალისტიც იქნება. მოგვეწერეთ თქვენი აზრი, ძვირფასო მკვირბრებო, თუ რა უნდა გაკეთდეს ყველა ერთად იმისათვის, რომ რესპუბლიკის ქალაქებისა და სოფლების თანამედროვე ენაობაზე სანიშნური იყოს და ჩვენც თქვენთან ერთად დამაზ, მოხერხებულ და მკვიდრად ნაგებ ბინებში ვცხოვრობდეთ. ველით თქვენს წერილებს.

ფარებს ეძებს სიხნულში, თვალს აფართოებს, რომ დაინახოს პროექტორივით ჩახანხა სინათლე. იქნებ გამოჩნდეს, უკვე კარგა ხანია დაღამდა. თითოერთ დალაბებს თოვლი დამის შუქზე, ყინვამ მოუჭირა, გულივც შესცივდა და სადისპეტეროში შევიდა.

ღილით სიყვარულით გაიცალა მეუღლე. გამოურნარა საგზური და მშვიდობით მგზავრობა უსურვა. ბენზინით დავეირთეთ მანქანა კარგა ხნის მოსული უნდა იყოს. ალბათ რაიმე შევთხოვ!

და აქ ერთად მოიყარა ყველაურემ თავი — თბილისურმა სექტემბერმა და ქორინების სასახლემ. იმავე დღეს ბამზე გამოგზავრებამ და ახალი ცხოვრების დაწყებამ. თორმეტა ათასი კილომეტრის გავამ და საქორინო მოგზაურობის დასასრულმა ნიაზე.

იმ მუდრო ბინაში, რომელშიც ახლა ცხოვრობს, დაინყო მისი დიასახლისობა... 22 წლის გულიყო სწავლაზე ფიქრობს, მუდღობობაზე, დედობაზეც და კიდევ იმაზე, რომ ქმარს გვერდში ამოუდგეს, დაეხმაროს სწავლაშიც და შრომაშიც.

დღეს ვახტანგ კიკნაძე, მისი ცხოვრების მგლობარ არ ჩანს, გარეთ კი ციმბირული ყინვაა.

ახლა უჭირს მანქანას. თოვლსა და ყინვაში ძნელად იკეცება კილომეტრები, თორემ რა შეუძინებს გაზაფხულზე, როცა ორფენი თოვლის ქვეშ ენძილებს დაუწყებებ ძებნას. რამდენი ენძელა ნახეს პირველ გაზაფხულზე. ყოველდღე კრეფდნენ და ოთახის კუთხეებს რთავდნენ. უფრო გვიან დიდი, მეღლისფერი ყვირლები შემოვიდა. მსგავსი არსად ენახათ, მაგრამ რიდადონ საქართველოს აგონებდა ეს ყველის მშენება.

ყვირლებს ყნოსავდნენ, წნავდნენ გვირკვევებს და თავზე იღვამდნენ, წვედონდენ ყვირლებში და ოცნებობდნენ, როდის დაამთავრდნენ უმაღლესს. უხარადოთ, რომ ორივენი სტუდენტები იყვნენ — ირუტაკის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სპეციალურელები. ტყუმა სინარული და სიკვების ძებნა მომავალ მსგავრ-ინფინერს გულიყო გორგაძეს ალბათ გვერჯერ მოუწყვს. მის მეუღლეს, ვახტანგ კიკნაძეს კი ავტონინინერი ერქვა.

საქორინო მოგზაურობით, ალბათ, სხვა არავინ ჩამოსულა ნიაზე. ახალგაზრდები არ წნავდნენ, თუ მათ მიზაძავენ. აქ ყველაფერი დახვედებთ — კეთილმოწყობილი ქართული დაბა, მეგობრები, კარგი სახლკარი, ყველა სახის მომსახურება, გემრიელი კრებებით ბამზე სახელგანთქმული სასადილო, სწავლის პერსპექტივა და რაც მთავარია, დიდი გულის ადამიანი — ანზორ დვლიანი.

ბამის მშენებლები მას აღიდგენ. ანზორი რომ არაო, — იტყვიან — იქნებ ჩვენც ასეთი გულით ვერ გვემუშავა, ასეთი სანიშნური დაბა არ ავეცივდნენ, ასე არ გაჯერდლიყოვითი სულით, მრნამით, შეგნებით.

ეს ერთი ადამიანი სამასამდე ბამელს რომ უჭირობს, ყველამ იცის და ამიტომ დუღდამშვიდებით შრომობენ, საოცარ დიდცილობის, ურთიერთგაბების, ძმობისა და დობის დუღაში ინრობიან და ყველაზე მეტად ენსით ვეყავიკობის და გმირობის ფაქტ.

გულიკოს მერამდენედ შეასხენეს სახლში წნავდეს და დაისვენოს. ვახტანგს ნიას შვიდსაყვალეში, სულ ახლის გაუჭეპბია მანქანა, ბოჭბეი წნავულები არიან და ყველანი მაღლ დაბრუნდებიანო.

ყინვას. ვერცხლისფერი სვეტი თერმომეტრში კიდევ დაბლა იწვს. ოთახში თბილა. მთელ ნიაში, ყველა ოჯახში სიმყუდროვე, სითბო და სიკეთა.

ცოცხალი ვერ სუსტად, მერე კი თანდათან ძლიერად ქრის შუქი. გულიყო გარეთ გარბის და ხელს უწევს სინათლს. თეთონაც ამ სინათლეში მთლიანად იტევა. სინარულით უციმციმებს დიდი თვლისფერი თვალეები, ღამნი ხანს, დაბურცული ნიოელი ტუჩები, ოქროსფერი თმე... და როცა ვახტანგი მანქანიდან გადმოდის, ასე უკვირია, უცხად მოვიდა გაზაფხული, დათბა... და ენძილები უნდა მოძებნონ თოვლის ქვეშ.

2. შუაშენი

უკეთეს მშენებელს ვერც ინატრებ. მას ყველაფერი აქვს — ნებისყოფა, ამბანობა და, რაც მთავარია, გამოცდილება. ბამეშობიდან მშენებლობაზეა. მამა ვლადიმერ

ჩომახაშვილი გამოცდილი მშენებელია. მას ყოველთვის მიჰყავდა ჭუჭუნა თავისთან ხარაჩოებზე. ჭუჭუნამ ხუთი თითოვით იცის, როგორ აშენებენ უზარმაზარ სახლებს, კომბინატებს, დაბებს, მის თვალწინ აშენდა ბევრი ლამაზი დასახლება საქართველოში. მერე ორი წელი მთელი ოჯახი ახლდა ვლადიმერს მონღოლეთში. აქ გოგონა მამის შრომას ყოველდღე აკვირდებოდა და უცბად, მის თვალწინ ახალი ქალაქი დაიბადა.

მამამ ახლა ბამზე ნაიყვანა ოჯახი — დედა, ჭუჭუნა და შინის და. დედა ეკონომისტია, და — ნელს სკოლას აბოთაერებს, ჭუჭუნა კი — ირკუტსკის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სტუდენტი — მომავალი მშენებელ-ეკონომისტი. მეცადინეობისთვის დამთ იცლის. დღისით ვეღბა, ნიას აშენებს, შეტაბეულე მუშაობს.

ყოველდღე ხედავს, რა ხალისით მოდიან მშენებლები სამუშაოზე, როგორ იმართება წელში ხუთსართულიანი სახლები. ვინც ამ სახლებში იცხოვრებს, უთუოდ ვეყარება ნია, ქართული დაბა. ძალიან გულდაგულ აშენებენ ქართველები ქალაქს ციმბირში, უშენებენ შთამომავლობას, ციმბირის მომავალ ამთვისებლებს.

ჭუჭუნა მათთან არის. უნდა ყველა საქმეში გაერკვეს, სად რა მასალა სჭირდებათ, სად როგორი გამოცდის კედელი, როგორ ადუღაბებენ, როგორ ლესავენ. გარდა იმისა, რომ შეტაბევა, ჭუჭუნა კომკავშირის კომიტეტის წევრიც არის. ზამსე ახალგაზრდობა აშენებს. აქ უმეტესად ახალგაზრდობაა.

დაუეინყარი იყო კომკავშირის სამოცი წლისთავისადმი მიძღვნილი საღამო, ბერი კარგი თქვას, მონწილე მშენებლები და აჯილდოვეს, მხიარული კაფე მოაწყვეს.

საინტერესოა ცხოვრება ნიაზე ზამთარშიც და გაზაფხულზეც. გაზაფხულიდან მოკიდებული ეს ლამაზი მდინარე, რომლის სახელიც დაბისათვის შურქმევიათ, ცოცხლდება და ხალისდება. თევზაობა, ცეკვა, სიმღერა, სიცილე-კისკის ცვლის მთელი კვირის მდუმარებას სანაპიროზე.

აქ ყველაფერი სხვანაირია, უფრო სუფთა, ამაღლებული და დიდი. მეგობრობაც სხვანაირია, სიყვარულიც. იქნებ იმიტომ, რომ ათასობით კილომეტრია სახლამდე, მშობელ მხარედე. და როცა შინიდან სტუმარი ჩამოდის, იმართება დიდი ზეიმი, მოკითხვა და დაბარება. თუმც ერთი ნუთითაც არ წყდება შრომის რიტმი, მაღლდება ავურზე ავური.

შენდება მრავალსართულიანი ქალაქი. ხე-ტყის კომბინატით, დაწესებულებებით. შეტაბელს თბილი ქუდი ზურავს და ქურქი აცვია. დგას მშენებლებთან და თვალწინ იშლება ციმბირი.

ბულიკო კიკნაძე

ჭუჭუნა ჩომახაშვილი

ეთერ თათარიძე, ეს ახალგაზრდა თუში ქალიშვილი ახლახან შეემატა ქართული მხატვრული სიტყვის ოსტატთა პოეტურ ოჯახს. იგი მოვიდა მშობლიური მიიდან, სოფელ დანოდან, მწყემსთა ტრადიციული ოჯახიდან. მოვიდა როგორც ლექსის მშვენიერი ოსტატი, მოიტანა სურნელი მითისა, ფეროვნება იქაური მზისა. მისი ლექსები, მისი ლექსიკა მთლიანად თუშურ დიალექტზეა შექმნილი, მაგრამ ფილარმონიის დიდ დარბაზში, ხალხური შემოქმედების საღამოზე, სადაც ეთერმა თავისი ლექსები წაიკითხა, დიალექტმა სულაც არ შეუშალა ხელი მსმენელებს, პოეზიის ნოტრფიალებს! — მათ სიხარულით მიიღეს და შეიგრძნეს ამ ლექსთა სიახლე, ამ ლექსთა ორნამენტურ, სწორედ იმეგარი, ჩვენს თუშურ ფარდავებსა, ჯგუფივებსა და სამოსულზე რომაა მოტივირებული. ეთერი უკვე სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის პირველი კურსის სტუდენტია.

ვულოცავთ ამ გამარჯვებებს!

* * *

არჯოსალ-ბადლებ მივითბე-დ მოვითბ, აზატად გაზდილი მრუმე ბედ ვაგემ. მკა-ვაბორჯებულ ყანს ჩქარ ცელვას „გაგასაროსვ“ ქალს ხალამ ვაგემ.

„გადღევექელოსავ“, ვხასუსობდ ბიძის, ვინაც ყანს მკით დარდის კვლა მამედ, „გაგემარჯოსავ“ უძისოდ მქედარს, ვინც დამარცხება ათახჯერ მამედ.

* * *

* * *

შთა ერთკის ცხრა ნაკადს მჩქეფებს, მეორისკ წყურვილ სჯოცს უინანებს; ცა ერთკის მზის სხივებს შუჯედიავ, მეორისკ ჯანდი იხვევს ურინანებს.

კვლ ერთკის ხალია-დ მოხაიულ, მეორისკ—აკრუჭს, კიბორჭს; ფერდ ერთკის ნაფხვრად ჩახეულ, მკორისკ გზა გაზდევს წრიოტა. ტყე ერთკის კმირაი-დ ტანყერილ, მეორისკ — ჯაგიან, წვრილიან. ყურ ერთკის ყველა'ის გამეგები, მეორისკ — დაკეტილ, წიდიან; გზა ერთკის ყველა ფეკდამდგემელი, მეორისკ—სუ მარტო წმიდიან, გულ ერთკის ყველას მიმდები, მეორისკ მართლებიან მიდიან. ღმერთ ერთკის გამეგები-დ მდლილი, მეორისკ ისარი-დ ფშვიდიან; შარა ერთკის ხიცოცხლის მომტანი, მეორისკ დაჯოცილ მიდიან; გრძიობა ერთკის ყველას მიქმელია-დ, მეორისკ—უდმალა, დამალულ; ველ ერთკის შორალია-დ მერინარე, მეორისკ—გუესკელად ალაფულ. ამედ ერთკის დიდაი-დ მართალი, მეორისკ—უქდენელი-დ, დაზაფურულ; წელ ერთკის დეკა-მარწყობიაი-დ, მეორისკ—ფოთოლყრიაი-დ დაზამორულ.

რომილსარ, თურმე, ნადირობ ქაჩუს, კალოებ გისრაე ჯიკვისი-დ არწივს. ტანობობად გნთები ყირვანის მოაზე კაჟით გამდივარ გქელენია არწივს.

ცეცხლ-ნანიებში გიშირი დღის ნაბად მომქდარს გძინებო თეთრ თოვლის ხახლში, წამოწეულხარ მკვართე ძილის მემრ, არა მიშავავ, მძინებო ახში.

ამო ყოფილსარ, ორ-სამჯერ ახარ, უეშულებიხარ ირეშხა-დ არწივს, შენ რო ქაჩუთაი ლეპით ღმრუნდებოდ გამხივარ გგხდებოდ დეკაი-დ აჟიცი.

რომილსარ თურმე, ნადირობ ქაჩუს, შეხულებიხარ ჯიკვს, შეველს-დ არწივს.

* * *

გაბაღლებული-დ თავცდას აჟილილ ფხამუსალით დაზდევს მერდრაც ქალას. ვერ ეწევისა-დ გულამოფერენილ, მუკლ ვვლარ მჭრისავ, კელი იხსამს ქალას.

„ბერდელო, გაჯობ, სო ვერ დამიჭირ?...“ — მუკლით ესვევ ბუბოს სატანა ქალს. „გამეხარდებიმც ხახსელოვი, ბერდეღის გულოვ“... — ბებო უჯჯავც ქალას.

* * *

იმედის გვირილით,
სოსობო ვივილით,
ტყვიაო წივილით
ზეგეს ნაქარე კივილით,
უიპედო ფიქრო,
გულ-კონისად ფითრო,
მარცხ-ღალატის მტვიფრო,
სოსან-ვარდზე მფიფქო.
ულბად დაკარგული,
ჭორის დანაგვეული,
სირცხვილს განაზული,
შარა დანადმული.
ნღობა-არნღობო,
ცრემლებნადნობო,
სიბერ-ბაღღობო,
მკაო-დ ბაღღობო.

იმედის გვირილით,
ია-ვარდობო.

* * *

უთერ კერულებს ვაზვავებ სოკერს,
ქორენა მატყლის ბულულა დავადგ.
ქითაით ქალო, ნუ მდარიელობო,
საჩქიელს ჯაბრით სუც კელს არ დაგავღ.

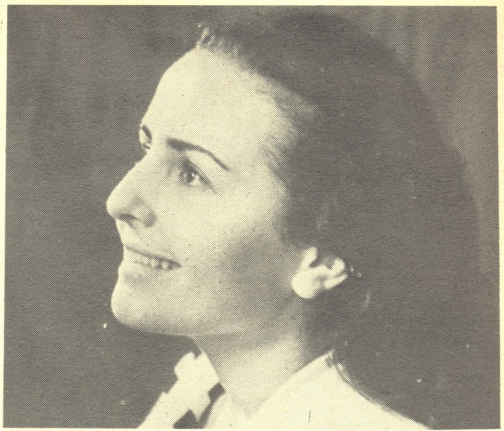
სახდავამი ვარ, ვამსვებ კელტარათ
მკარ ჩამომწყვე, მაინც არ ვსწირავ ხაქმეს.
არც აქ ვავაზდავ კვირჩლიან ბაჭარს,
შენ ჯაბრით მაქვც ნაცარს ჩუყრ სახრელს.

ბიჭონს დავატყრობ, წინსქვილ წავიდებ,
სის ტაბაკზე ვამდერებ საცერს,
ქსელს დავიქსავა-დ ზედ ამოვსქირავ
ამტოსად შეთქმულ ორ წმიდა ხანთელს.

შენ ჯაბრით, იცოდ, საგრიან წავალ,
ნიჩფით დავსვეტავ ბაშტუხა-დ ბილიკს.
ყურს არას დუგდებ შენ ბორგვა-ნჩქლეგას,
შენ თავწონებას მაინცვედ ქილიკს.

დაუწინადა-დ ქვეობან მაინც
კელისლამფითა-დ დიღინით წავალ,
ქითაით ქალო, ნუ მდარიელობო,
შენ ჯაბრით შიმსთან სვიოდ ვარ მწყრალად.

შუს ვიჯედი-დ თან საკაცოსაკ,
წაბოვსტ, ადილ დუთმ სამსონან პაპას.
ნულ მდარიელობ ჩემ ბერდრე, პაგრე,
ძველ წყს მე ვასწავლ მავანსა-დ-მავანს.

ეროკის — ერი მხარეს.
მეოთხისკ — მეორე მხარეს.
ქინან — ახალგაზრდა ფიჭვი.
ქრინან — მიზეზიანი.
უდმაღა — იდუმალი.
აკრუჭა — ძნელად ასასვლელი კლდე.
კიმორჭა — მიხვეულ-მოხვეული ძნელად საკალი ბილიკი.

არჯოხალი — უფარგისი, უსარისხი თივა.
ბადლები — ატეხილი ბაღასეულობა.
მკავატორჯებული — მკას დროგადცდენილი.
გაგახაროს — ქალისთვის პასუხი ხალამზე
გაგემარჯოს — ახალგაზრდა კაქისათვის ხალამზე პასუხი.
გადდეგრძელოს — შუახნის კაცისთვის ხალამზე პასუხი.

რომილხარ — დიდენილხარ, გივლია.
ქაჩუ — შთის სახელია.
მკვართე — მოკლე
ოსო — ქვეშ-ქვეშა, ვერავი.
აზარი — 100 წმინდა ნადირის მკვლელი.

ულბად — მოუგებლად.

ნუ მდარიელობ — ნუ მითვალთვალდებ.
არდაკავლ — არ დავისობ.
სახდავამი — მატყლის რთვაში გართული.
კვირლი — წმინდა ძაფს რთვისას გამოყოფილი კომტი.
სახრელი — თითისტრის საბრუნი (საგრესელი).
ბიჭონს, დავატყრობ — ქერს, (ან სხვა მარცველულს) მოვსხლავ.
ბაშტეი — საქონლის საზაფხულო ხადიში.
საკრილა — სიფ. დანომა, წყაროს სახელია.
შუა — საცხიერებელი თიხა.

უეუოქეუღი

„ხედავ სურებს, ვხედავ დაფრხს, ვხედავ მღუმარ ნასაქრის, ვხედავ სოფლებს სიცოცხლისას, განახლებს თვალით შირილას“, — ასე უმღარა რევოლუციის აღრულ წლებში დედაქალაქისა განახლებას, აღორძინების გზაზე მდგარ გურიას უფრო მოგვიანებით გიორგი ლომონიძემ ლექსში — „რა გვიან მოგინახულე“ — აღფრთოვანებულმა — დახმინა: „როცა გურიას შეხედავ, დააჭერებ ამ ქვეყნად, მართლა ყოფილა ედემი, შექმნილი განაღდრითისა, — გურულის შემოქმედებითი“. დაბოლოს, ირავლი აბაშიძის შრომისა და დიდების ლექსი-საკალობელი — „ნახე, გახედე! ჰყავის გურია, გაბრწყინებული მისი მთა-ბარი; გაწაფულია, გაწაფულია, ძველი ოცენა, ძველი ზღაპარი“...

ქარგანანია შორეულ წარსულს ჩანარა ენაზე ნინოწმლის დავითი გლეხის სიღმბერი და უხალარეობა. ახალმა ყოფამ, ბედნიერმა აწეულმ შრომითი კაცო ყოველივე სიკეთეს აზარა: წალოტდა ქველ შეპრეულ შრომისა და ბედნიერების სიმფონია ბატონობა...

უკან დავტოვებ ნასაქრის ისტორიულ ბრძოლებს ადგილები, ობოლი, სიჭირბოროტად და აუცილებით შემოჭარბული, დაჩრდილული, ფართო მოსაფლტებელი გზა ღარივით გაიჭიმა წინ. საქამოდ მალა ვართ ზღვის დონიდან. აქ მუდამ ხაამო ვრტლი ნავი უბერავს. ასე გვონია ეს-არი შვიი ზღვა უნდა გამოჩნდესო. აქარა-გურიის მარადილონი ქედი თავს დაგვაუბრებს. თვალუწყვენიელ სიერცეზე, გზის მარცხნივ და მარჯვნივ მთავარიანი რელიეფი ჩაის უილდგანო მონატკიებით გადახერხო. შიგადაშიგ ტუნჯის ხეები ქალბეგითი ამოჩილულან. ხელოვნური დავიშების მეთოლით საჩრწყებენ პლანტაციებს. მტად ლამაზი სანახავია წყლის პავლით დავცარული მიდამო. ყოველივე ის თიარალოური დაღების დიკარიკაის უფრო მოვავანებებს, ვიდრე ბუნებრივ პანორამას.

ფოლივე მახარამისა და ნესტორ კლანდარიშვილის სოფელ შემოქმედული მიგვეჩქარებ. პარტის რაიკომში სუბარი თავდაპირველად შრომასა და ნატანებზე ჩამოვავდეს. ამ ორი სოფლის ქვა-ღიდებს კარგა ხანი ვაცდებ რაიონის ემფაგლებს. ამ სოფლების შრომისმოყვარე ადამიანთა სახელები ოქროს ასობით არის ჩაწერი-

ლი საკლმურნეო ცხოვრების მტკიანეში. ბავშვაც კი იცის ვინ არიან მიხაკო ორბაველიძე და ვიცი წითლიძე.

ახლა ახალი გეარები, ახალი ადამიანები და მათი შრომითი მიღწევები გვიანტერესებს. შემოქმედის მკვიდრი, სახელოვანი ადამიანები, ცნობილი მეცნიერები და სტეიკოლსტიები გარო ნაგალთან და ცეღელაძე, ვალერიან ზურაბიშვილი, იოსებ მარშინა, რევაზ ლომაძე, თამაზ შილაკაძე, შალვა გიორგაძე, ზურაბ მახარაძე, ქველი ჩხატარაშვილი, დალო ქანუყვაძე, გივი დუბაძე, თამარ და ისილოვი გვარჩალაძეები, მარიაბ, სერგო, გივი ერქომაშვილები, ნოდარ ბარამიძე, ანტონ ხინძია, ცისანა ახალაძე, ბეჟან და ჭონდი ბარდაველიძეები და სხვები.

რა ბედნიერები ხართ, თქვენი ყველანი, ამ ლამაზ სოფლებში რომ დაბადეთ! ალბათ სარცხად საინტერესო იყო თქვენი ბავშვობის წლები, სტუდენტობა, ბუფის ხეობაში გატარებული დღეები. შემოღამება შემოქმედის ეცხლების ეზოში. დღეს სოფელი თავაკი ყველაფერის ცილობის, რომ როგორმე რიგიანი რესტავრაცია გაუკეთეს ეკლესიას. ძეგლთა დაცვის საზოგადოებასთან მიწერ-მოწერა გაუჩარბია და დასახულ მიზნს უთუოდ მალე მიაღწევს.

წინა-წლების პირშომა სოფელში აღმართული ბუფის ელექტროსადგური, რიქმელც საერთო ქსელია ჩართული და ელექტროენერგიათ ამარაგებს დასავლეთ საქართველოს ბევრ რაიონს.

* * *

ასწლოვანი ხეებით დაჩრდილოლ სამხარეთულ კაბიტალურ შემოშობა საკლმურნეო კანტორაა მოთავსებული. კანტორის მეორე სართული ავიწაზე ახალგაზრდა კაცი შეენიშნოს. კლმურნეობის თავმჯდომარე ნიკოლოზ ბურჭულაძე გახლავთო. — გავავცო საშუალო სკოლის დამსახურებულმა მასწავლებელმა ქიერემა ქანუყვაძემ, რომელსაც თანასოფლებლები სოფლის ცოცხალ მემკთბანეს უწოდებენ. თავმჯდომარე რაღაცაზე ცხატარბული ცხატარბობდა კლმურნეობის ეკონომისტს რევაზ ერქომაშვილს. საუბარმა, დავიანტრებია. აი თურმე რა ყოფილა. ერთ-ერთი საკვებობამოგებელი ბრგადა პრესტაციონის ტბის მიდამებში რადნიერმე დღეა სილოსის დასამზადებლად არის მივლინებული. რადგან ჩაის ციებ-ცხებების

დღეებია, თავმჯდომარეს უჭრადღება ვერ მოუქცევია მათთვის, ვერ ჩაუთხიანავს... საკვებობამოგებლები ნავებით გაღან ტბაში, ნამგლით ჭრანს და ისე გაქოქებ ნახარებ პირუტყვისასთვის საზამთროდ ძალზე ყუათიანი საკვები. თავმჯდომარემ პარტიის რაიკომში განაცხადა, შემოქმედელი კაცი სოფლის რელიეფის გარო ნამგალთან და ცეღელაძე ციტა მუყრალადაა, ნახაბი და წაღლი უფრო ენარჩვეთაო, მაგრამ სახელმწიფო ბეგბას ვინ ვერაფერი დაუღლებ.

ნიკოლოზს რაიონში უნარაინ, საქმის ენთუზიატ კაცად იცნოაენ. იგი წლების მანძილზე რაიონის საკსოფტეკნიის გაერთიანებულა მუშაობდა, შემდეგ შემოქმედის ჩაის ფაბრიკის დირექტორი გახლდაო. სიტყვამ მოიტანა და აქვე დაჰმენთ, — შემოქმედლებს სკუთარი ჩაის ფაბრიკა აქეთ, რომელც შემოქმედელთა ნელდლეულის მახაზე მუშაობს. ფაბრიკა სესონზე დღე-ღამეში 50 ტონაზე მეტ ნელდლეულს ამუშავებს, ზოგჯერ მეზობელი სოფლების ნელდლეულსაც იღებს.

შემოქმედის სასოფლო საბუო სამ სოფელს აერთიანებს — გომბს, წითელ მთასა და შემოქმედს. სოფლებში ათას ასზე მეტი კომბო ცხოვრობს. წლეულს შემოქმედლებს 2 400 ტონა ჩაის ფოთლის მოკრევა და დამზადება აქეთ გადაწყვიტა. ამ ბეგმის შესასრულებლად მეჩაიოების ორმეტეტი ბრიგადა იბრტყის.

წლეულს შემოქმედლებმა 4 ტონა 900 კაგზე მეტი აბრეშუმის პარკი მიიღეს. თუთის ფთოლი აუღდათ და განუწვეტილო გარდაბნის რაიონიდან ეწლიდებოდნენ. რამდენიმე მეაბრეშუმემ ქიის გამოყვების ჩქაროსნული მეთოდი დანერგა, ამ მხრივ ყველაზე მეტად გამოიჩინა თავი ლუბა ჩაღლიშვილმა, რომელმაც ბეგმა 184 პროცენტით, ვალდებულება კი 152 პროცენტით შესრულა.

ჩაის კრების ცნობილ ვარსკვლავებს — სოციალისტური შრომის გმირებს ოლდა თოძის, კუქუნია ერქომაშვილს, ლოლა გარაყანიძეს, ლენის ორდონოსან შუშანა ვანიძეს, ცაის წევრს ბაბიენ მახარაძეს დღეს გვერდს უშვებენენ ია ყიზიშვილი, ფატი მექამაშვილი, ფატი ვაშლიძე, ნარი მახარაძე, ვახსი ონიანი, დარეჯან ციცილაძე, ნადია ერქომაშვილი, ეთერ მამაკაშვილი, რომლებიც ყოველწლიურ ბეგბა-ვალდებულებებს გადაჭარბებით ასრულებენ.

კოლმეურნეობაში დღიოდღე ფართოდ იყენებენ მცირე მექანიზაციას. განსაკუთრებით გამოიჩინა თავი ეთერ ცერცვაემ, რომელიც ააბონური მანქანით ჩაის კრფის რთულ პროცესს დაეფუძა და მაღალი მაჩვენებლებიც მოიპოვა. მან სამი მექანიზმი ჩაის ფართობი გაიპირივნა. შარშან გემით 18.000 კილოგრამი უნდა მოეკრივა, ივალდებულა 27.000 კილოგრამის მოკრეფა, ფაქტურად კი 30 946 კილოგრამი აწარმოა. მისმა საშუალო საექტარო მოსავლმა 10.315 კილოგრამს გადააჭარბა. უღელს ეთერს 40 ათასი კილოგრამი ჩაის-მწვანე ფოთლის მოკრეფა აქვს გადაწვევით.

მეჩაიეების გვერდით გულდაგულ შრომობენ მეცენტრუსები, მეფუტკრეები, მესიმინდები, მეცხოველეები, სავეტბომპიველები.

სოფლის თავიანთ ერთი წუთით არ ავიწყდება სოფლის კეთილმოწყობა და კეთილდღეობა. დიდი და საინტერესო გემები აქვს დასახული ნიკოლოზს. შენდება ბაგა-ბაღი (140 ბაგშეისათვის) და სავაჭრ. ცენტრის შენობა. ახლო მომავალში სოფელი საბაგრო გზით დაუაყვინდება შემოქმედის მონასტრის. კოლმეურნეებისათვის ყველა პირობა შექმნილი კულტურული დასვენებისა და მკურნალობისათვის, მათს განკარგულებაშია კურორტ გომის-მთის კეთილმოწყობილი დასახვენილი სახლი. ხელმძღვანელის თვლი და უფრო ყველას და ყველაფერს სწვდება. იგი არცერთი წუთით არ ივიწყებს სოფლის და ხალხის საზრუნავს. მათი ყოველდღიური ცხოვრებით ცხოვრობს, მათი სატიკვარი აწუხებს.

კმაყოფილებით დავტოვით შემოქმედის უღამაჯესი შემოგარენი. გზა ბუფუდის ხეობას დაუყუა. გზას ორივე მხარეს მაღალი ორსართულიანი კეთილმოწყობილი სახლებია ჩამწკრივებული, ელექტროფიციერბული, რადიოფიციერბული, თანამედროვე ავეჯითა და ყოველივე სიკეთით დამშვენებული. კეთილმოწყობილ ეზოებში მსუბუქი ავტომანქანები დგას. მოთხოვნილება გაიზარდა, შრომითმა შემოსავალმა ისე იმატა, რომ სოფელში ბევრ ოჯახს ორი მანქანაც აქვს. დღეს აღარავს უკვირს, ჩაის პლანტაციებსა და სიმინდის უნაში მშრომელი კაცი ნაიხივარი ურმის ნაცვლად საკუთარი მსუბუქი ავტომანქანით რომ მიშქრის.

ადამიანისათვის ზრუნვა ჩვენი ცხოვრების მთავარი მოწანია.

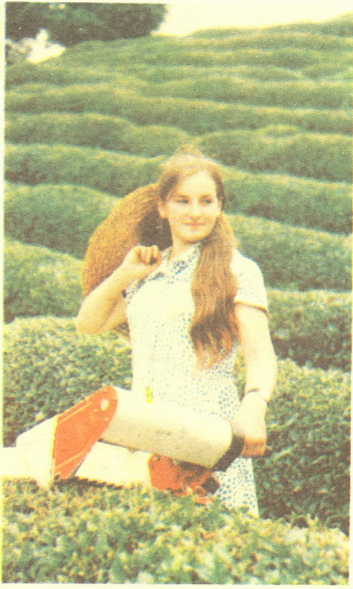
საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და რესპუბლიკის მთავრობის მჭურნიველობით ამ ბოლო წლებში განსაკუთრებით ბევრი რამ გაკეთდა სოფლის ქალაქთან დასახილობლად. შემოქმედი ერთ-ერთი თანამედროვე სოციალისტური კულტურის სოფელია, მდიდარი ეკონომიკით, კეთილმოწყობით, ბუნებრივი სილამაჯით და რაც მთავარია, მშრომელი, შემოქმედი ადამიანებით.

ნანული ბუკია

კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ნიკოლოზ ბურჭულაძე კოლმეურნეებთან

დ. იაკობაშვილის სლიაღები

კომკავშირელი მეჩაი, VIII კლასის მოსწავლე რუსულან ცერცვაძე

ეთერ ცერცვაძე

საბავშვო
საზოგადოებრივი
ცენტრის
სამუშაოები

საბავშვო
საზოგადოებრივი
ცენტრის
სამუშაოები

ქ ქ

მხატვარი დ. ერისთავი

თბილისი. გარეუბანი.
 უბერავს ქარი, მოაქვს ფოთლები, მტკერი, ქალღლის
 ნაგლეჩები, და თითქოს მათთან ერთად — ბაზრისჩანთი-
 ანი დაბალი, ჭერაც ისევ ახალგაზრდა ქართველი ქალი.
 ქუჩების შესაყართან ქარს გამოაქვს მეორეც — ისიც
 დაბალი, ისიც პირველი ქალის ხნისა, ისიც, — კაბა რომ
 არ აუცილოს ქარმა მსხველი მუხლებების ზემოთ, — წინ-
 დადებული გაბერილი ჩანითთ. კინაღამ შეეჩახებიან ერთ-
 მანეთს.

- უი, შენა ხარ, გოგო?!
- გაუქრა საქროლავი, განაღა შემოგხედ!
- როგორა ხარ, გოგო, როგორ?
- რა ვიცი, გენაცვალე, შენა?
- ვარ მე. ბიჭები როგორა გყავს?
- არ იცი, ბიჭების ამბავი?
- გაბრაზებენ?
- ხან მამბრაზებენ, ხან მაცოფებენ.
- არა უშავს, ეგრე იციან ბიჭებმა.
- შენა? შენ როგორა გყავს შენები, გოგო ხომ არ გაათხოვე?
- იიპ!
- რა იყო?
- გავათხოვე და გამოვათხოვე კიდევცა.
- რას მელაპარაკები!
- რომ არ გაიხაროს ჩემმა მავლმა! იმან გაურიცა ერთი კასპელი, იმასთან მუშაობდა.
- მერე რო?!
- ბნედიანი, ქალო, ჭერა სცემდა, სუ დალიოავებული ჰქონდა გვერდები. მერე დაეცემოდა და ფართხალეზდა.
- ბავში ჰყავს?
- არა, ბავში არა ჰყავს.
- კიდეც კარგი, კიდეც კარგი!
- რა ვიცი, გოგო. დამიძნა კი და... არი ჩამდღერებული და ჩანაცრებული ის დედამკვლარი, ბიჭისაც ერთდება სულა.
- არა, ჭერ არა, მაგრამ როდემდე იქნება ეგრე! დღეს თუ არა, ხვალე სო მოიყვანს! წილს ისე ვერ გამოვიტანთ იმ ამოსაწყვეტების სახლიდან, კანონმაც თუ არ გაყარა, კანონით გაყარა კიდეც არ უნდა ჩანდამწერის გაზრდილს, არც ექიმები აძლევენ გიჟის ცნობას, ჰქრთამავენ, და ვართ აემბავ შავ დღეში.
- მუშაობს გოგო?
- გაგიხმა საქროლავი! როგორა?
- მუშაობს-მეთქი გოგო?
- არა, საღა მუშაობს! მუშაობდა და იქ რომ წაიყვანეს, კასპში, თავი დაანებებინეს. ეხლა ეგაც აწუხებს. საბუღალტრო არა აქვს დამთავრებული! ხან საღ ჰპირ-

კუი

დებიან და ხან საღ, მაგრამ ერთგან არ დააყენეს საშველი. ყველგან ხელგმში შემოგვეყურებენ, გენაცვალე, ჩვენ კიდევ რის მიცემები ვართ! ნეტავი იმდენი გვექონდეს, თავი გავიტანოთ თვიდან თვემინა.

— ეგრე ეხლა, ეგრე, გაწყდენენ ყველანი!

— თვითონ ლუქასაც კი აღარ იმეტებს თავისთვის. ძველი კაბები რაცა ჰქონდა, ვერცერთს ვედარ იცემეს, განახერხებულა, დედა მოუკვდეს. მიუღ დღეს ორ სიტყვას აღარ ამოიბს ზედზედ, არი სულ ჩუმად და საქმიანობს მოახლესავით. გავხუმრება ხოლმე ბიჭი, ხან რას მოუტანს, ხან რას, ერთს გაიღიმებს საცოდავად და მორჩა, ჩაიკეტება და ჩაღამდება ისე. დამითაც, გავღვიძებ და მღვიძავს, ჩამოსდის ორ ტოტად უთქმელი ცრემლი. ძალიან მეშინიან, დაო!

— ნუ გეშინიან. გავა ცოტა დრო და დაავიწყდება ყველაფერი.

— რა ვიცი, გენაცვალე, ბევრვობისას ჭირკვლები ჰქონდა ფილტვებში, ეხლა რომ გაუმიზეზდეს, ხომ უნდა მივასხა ნავთი იმ ამოსადირავებს და გადაეწვა დედაბუდიანად!

— ნუ გეშინიან, ნუ. ჭერ რამდენი წლისა ვიქნა!

— ოცდარიანა ეხლა გახდა, წინა ვიქნას.

— იი, იქნებ უფრო ისეთი უსიმათი შეხვდეს, ზედ დანატროდნენ ყველანი. რამდენი არიან, პირველი ქმრები რომ არ გამოსდგომიათ და მეერ ბედნიერები ყოფილან. პატარაობიდანვე ლამაზი გოგო იყო, ცქრიალა, ეხლაც კარგი იქნება.

— გახდა, განახერხდა. ვერცხლისწყალივით მკერავი გავატანე და ეხლა ხელში აუყან ემაწვილივითა. თვალწარბი და სახე კი ისევ ლამაზი აქვს.

— მთავარიც ეგ არის.

— რა ვიცი, დაო, რა ვიცი.

— ნუ გეშინიან. რას იზამ! ბიჭიც მოგგვრის ერთ კარგ რძალს და იქნებით მშვენიერად თუკენთვის.

— ბედი უნდა ყველაფერს, ბედი.

— ბედიც გექნებათ, აბა დიხსომე ჩემი სიტყვა.

— შენს პირს შაქარი! შენს პირს შაქარი! შენ ეგრე მიღიხარ?

— ჰო, პირდაპირ.

— მე ესე.

— კარგად, გენაცვალე, მათიყო, კარგად!

— შენც კარგად, შენც კარგად, ჩემო დაო!

ერთი პირდაპირ მიაქვს ქარს, მეორეს მარჯვნივ ჩაახვევინებს. მიპაურობენ დაბალი ფეხებით, პატარ-პატარა ნაბიჯებით. ერთსაც და მეორესაც ისევ წინ უჭირავთ ჩანთები, მუხლებს ზემოთ რომ არ აუცილოს ქარმა კაბის კალთა...

ირეკ-მირზა გამოჩენილი საბრელი პოეტია, ღარბინი თავრიშელის შვილი (1874-1926), მშრომელთა ქმაგი; იცოდა მრავალი ენა, მათ შორის რუსულიც, ებრძოდა შახები-ვახსის ბარბაროსულ, ფანატიკურ ადამს, რისთვისაც ფანატიკოსები სასტიკად ემტერებოდნენ. მსოფლიო სახელი კი მაინც მოუპოვა ლექსმა „დედამ“ (1918), აგრეთვე „უბედურმა დედამ“...

ლექსი, რომლის თარგმანსაც მკითხველს ვთავაზობთ, ჩვენში ქართულ თქმულებად, ქართულ ზღაპრად არის ცნობილი. ასეა შესული წიგნებში. ჩანს, დედის მკერდიდან გულის ამოგლეჩის ეს საშინელი ამბავი მთარული სიუჟეტია, რაც ირეკ-მირზამ კლასიკურად დაამუშავა, და ქართულ ფოლკლორშიც უცხო გზით შემოსულა.

ქართულ ვერსიაში შერბილებულია „ბოროტი დედის“ ძაგების მოტივი, რაც ჩვენი ეროვნული სულისკვეთებისათვის საერთოდ უცხოა.

ირეკ-მირზა

დედის გული

ქალწულმა უთხრა საყვარელ საქმროს:
— დედაშენს ვფლავარ-არ ვიცი, რისთვის!
სადაც კი მნახავს, შორსა თუ ახლოს,
ბრაზით შუბლს იკრავს და ფერი მისდის.
ვერ დავემალე მის სასტიკ მწერას,
გულს ცეცხლივანი ისრებით სერავს.
სარკმელში მნახავს, გადასწევს ფარდებს,
ქვახვით მიმომ სიტყუებით მაგდებს.
ვიღრე იცოცხლებს ის გულქვა დედა,
შემაღლ გვიქცევა ბაღავ დღეთა.
ფუჟია ფიჭვი, ღიმილი ბედის,
ვიღრე მგერს გული ბოროტი ხედის.
თუ გინდა მართლა ჩამბიდო ხელთა,
ჩამიშორე შვილი და ეღლა,
წაღი, განგმირე, სივით კრული,
და ამოღოე მფთეჟავი გული!
აქ მომიტანე, მაშორე სენი,
და საუფროდ ვიქნები შენი!
ენებამ შეშალა, მაშინით მთვრალი,
გადავიწყე ჭაბუკმა ვალი,
ძირს დასცა დედა, და ჭრაც ცხელი
ამოჭრა გული მუხბალი ხელით;
სატრფოს სახლისკენ გავარდა შვილი,
ეჭირა გული, ვით უცხო ხილი.
ქავს წამოედო, დავარდა ბუბლა,
ხელი დაიჭრა, დავარდა დავლა —
გულში სიცოცხლე ფთეჟავა ჭრაც
შეშლილი შვილი გრძნობდა მის ძეგრას.
და რომ წამოხტა, მივარდა მყისვე,
უნწოდა ხელში აღება ისევ —
ხმა შემოესმა დადაგურისა —
ძლივსლა მფთეჟავი დედის გულისა:
„ვაიმე, შვილო! დადიე, ვხედავ!
ხელი იტყინე? მოგაკვდეს დედა!“

თარგმანა პაპანი ბელომგანსა

ესეის ქაჩნისი...

შპს ადგილი როდია, აქ პირველყოფილი ადამიანებისათვის ზრუნვა მთავარი.

ვინაშე თუ სამინისტროს მუშაობის დღეების და ბავშვებისათვის აწვებულ დასაცემებელ სახლებს და კორექტივ წყნეთში, სიონში სოფელ ნორის თავს გადმოჰყურებს 11 საუკუნის ძველი, ღვთაების მონასტერი. ის ერთ დროს მთელს რეგიონს და შტატებს ეყო. სამინისტროს თანამშრომლებმა მონასტრის ტერიტორია გაასუფთავეს და იქაურება უფრო მიმზიდველი გახდა. შესასვლელი ადგილი კეთილმოაწყვეს, გააკეთეს შინაოსტეული ხეივანი, იმ თანამშრომელთა სახლის უკვლავსაყოფად, რომლებიც სამინისტროდან წაიღონ ფორტზე და ვეღარ დაბრუნდნენ, მიუწყო სპორტული მოედანი; მთლიანად გადმოიყვანეს მოჩუჩუხე ანკაჩა წყარო. კეთილმოეწყო დასაცემებელი სახლი. უნდა აღინიშნოს რომ სამინისტროში დიდი ყურადღება ეთმობა სპორტულ ღონისძიებებს. ახალგაზრდა მუშაკებს ბევრჯერ უსახლებლათ სამინისტროს გამარჯვებულთა პრავალერ პირველი ადგილზე გამოხეულ მომეტი იტუბულიტებს შორის.

— აქ იგიერთო, რომ გამარჯვებას წარმატებას იოლად აღწევდნენ. აქ ყველა კარგი საქმე ერთი ხელის მოსიძით არ გაკეთებულა. მრავალი თემის ომები დასრულდა იმაზე უფრო, რომ ყველაფერი კარგად შესრულებულიყო.

— ის სამუშაოები, რასაც თქვენი თვალთ ხედავთ, — გვისჩნის კაპიტალური მშენებლობის და სამუშაოების ორგანიზაციების სამმართველოს ადგილობრივი თავმჯდომარე აკაცი ტყეაძემ, — მუშაობაზე შესრულდა. სამინისტროს მუშაკებიდან კაცი არ დარჩენილა, რომ ხალხით არ მიეღო მონაწილეობა მშენებლობის საქმეში. შედეგად ჩინებულა: ზაფხულობით ხალხისადა გაატარებენ დროს თავიანთი ხელით კეთილმოწყობილ ავარაჯზე. მალე გუდაუთმნი დამთავრდება დასაცემებელი სახლების კომპლექსი. გავარაძი კარგა ხანია ჩაბარდა დასაცემებელი სახლი სამინისტროს მუშაკებისათვის.

ყველაზე ძნელი სამუშაოები სამინისტროს თანამშრომლებმა ლობიონის ხეობაში შესასრულეს შაბათობებზე.

ოღსნდო მშაბასისაგან აიხრებული ლობიონის ხევი საუკუნეების განმავლობაში ეკალბარდებმა დაფარა. ძნელი იყო მისი ათვისება. სამინისტროს 55 მკტრის გამოყოფა დაწესებულების მთელი კომპლექსი ენერგიულად და მონდობით ასუფთავებდა მთელ ტერიტორიას, სამგრიდან შემოყვანილმა სარწყავმა წყალმა ახალი სიციცხელ მთავარა ხევის, დიარეი ვაშლის, მსხლის, ხილ-კენკრის ხეები, გააშენეს ვინახები, მოაწყვეს თალბრები, თევსსაშენი, შესიცილდეს ღორები, ცხვრები, გააშენეს პირუტყვის სადარბაზო. ახლახან დამთავრდა სასათბურე მეურნეობის მშე-

...საქმიანი საუბრის დროს საქართველოს რსრ ფინანსთა მინისტრმა ფარნაოზ ანანიაშვილმა მისულ სტუმრებს ვადახედა და ღიმილით თქვა: — იცით რას ვეტყვი? წავიდეთ, გადავხედოთ ობიექტებს. „ობიექტები“ სწორედ ის საინტერესო ადგილებია, რომლებიც თანამშრომელთა გაწვეულ შრომას, მათს ენთუზიაზმს, უძილო ღამეებსა და იმ კარგ ღონისძიებებს გაცნობთ, რაც ადამიანთა უცხო მომსახურებისათვის გასწევის, რა თქმა უნდა, გასაკეთებელი კიდევ ბევრია დასძინა მან.

— პატივცემულო, ჩვენს თანამშრომელს პირველ კლასელი ბიჭუნა მოუყვანია სამსახურში, არცინ ჰყავს შინ, რომ დაეტოვოს, — მოახსენეს ერთხელ მინისტრს: უხერხულ მდგომარეობაში ვარდებოდა ქალთა საბჭოს თავმჯდომარე იზო ოლიშვილი. სამუშაო საათების დროს არ შეიძლება მოსამსახურე ქალმა ბავშვი ატაროს დაწესებულებაში. ეს ხომ მოზარდის ფიზიკურ შესაძლებლობას აღემატება, კანონის მას არ ითვალისწინებს.

— დაწყებით, ეგ ძნელი გადასაჭერელი საკითხი არ არის, — დაამშვიდა მინისტრმა და ბავშვი თავისთან მიიწიო. პატარა მორიბუხედა მითხოვდა მას.

— აქ მოდი, გენაცვალე, მაჩვენე ხელში რა გუკრავს? — პატარამ, მის საცათესო შედარებით კარგად შესრულებული ანახატი დაღო მაგიდაზე.

— დიდი დახატა, შენ? — ვინა, მე დახატე! — მტერი სითამამე მიტეა ბავშვს.

— რა ვვარი ხარ და რა გქვია, ბიჭუნა? — მე აუნებო ბევიშვილი ვარ.

— ცივიღუნები მხოლოდ სამაგვმო ფილმებში როდი ჩადან განსაკვირებელ ამბებს, — გაოთქარა ფარნაოზ ანანიაშვილმა, — გამორჩელება ასეთი „წრობა“ და სინამდვილეში იმდენ სასწაულებს მოახდენს... ხომ ადვილი შესაძლებელია სხვა თანამშრომელთა შვილებიც ხატავდნენ.

ღარ დაასრულა ფიქრი მინისტრმა, მერე მღვიანა გამოიხატა... მალე მის კაბინეტში შეიკრიბნენ პარტული ორგანიზაციის მდივანი ანდრო კალმუხლიძე, ქალთა საბჭოს თავმჯდომარე იზო ოლიშვილი, კომკავშირის კომიტეტის მდივანი, კაპიტალური მშენებლობისა და სამეურნეო სამმართველოს უფროსი კეთილენ ბუბაგია, რეკონსტრუქციის დამსახურებული ეკონომისტი ტატიანა შავეიშვილი, მარინა ივანენკო, იტალია ოქროსკარიძე, ვლასი მშენებიაძე, ვასილ ნანუშვილი, მიხეილ კარასიცი, ვასილ ნანუშვილი და სამინისტროს სხვა მოწინავენი.

გადაწყდა შეიქმნას ბავშვთა შორის მუშაობის კომიტეტი და სითანადი წრეები, ირი ოთახი გამოიყოს მოზარდებისათვის, სადაც დღეებს საშუალება ექნებოთ მოეყვანონ თავიანთი შვილები.

მალე შეიძინეს საბავშვო ინვენტარი, მოატანეს შაში, ჭადრაკი, სათამაშოები, მოაწყვეს საბავშვო მუდანი. სამინისტროში ძალღონე არ დაიშურეს, რომ, გაკვეთილების შემდეგ გონივრულად წარებართათ თანამშრომელთა შვილების საქმიანობა. დ. შოკოლაძეცოცა ბავშვთა ოთახის მუდმივი ზედამხედველი გახდა. ყოველდღობაში მისწავნე პირაგეს, რომელიც ამყვანდნენ, თვალს ადევნებს ბავშვებს. დაისვენეს დღეებმა, მხიარულად არიან ბავშვებიც, ისინი დღეებთან ერთად ატარებენ ზაფხულის, არტეტი და სხვ. მონაწილეობენ — მხატვრულ გამოვენეში. თვალს იტაცებს შაიი შესრულებული მხატვრული ტილოები, გოგუნეები, ქედურება. სამინისტროსთან შეიქმნა საორგანიზაციო კომიტეტი ამხანაგების ფარნაოზ ანანიაშვილის, მირანა მებერკინელის, მიხეილ კარასიკის, იოსებ კალმუხლიძის ეთილენ ბუბაშვილის, ვენა შევილიძის, ვეა ბერიძის, ზურაბ გეტურიას, აკაცი ტყეაძის და ნოდარ ჩიქობანიას შემადგენლობით.

სამინისტროში უფავრო იმ აზრის გამოთქმა, რომ დაწესებულება მარტო სამე-

ნებლობა. ზამთრობით ფინანსისტები უზრუნველყოფილი იქნებიან კირით და პამიდორით. სამინისტროს მალაზია მუდმივად მარაგდება ახალი ხორცი, ხილი, თაფლით. მალე მათ სუფრას დაამშვენებს ლოქინის აუფსაშენიდან შემოტანილი ცოცხალი, შეიჭენენ მსხვილფეხა საქონელს. წალკოტად იქცა ლოქინის ხეი. ცოტა ხანში ლოქინის მეურნეობა მთლიანად დააქცეაოფლებს მისი მოიხიბვნებს და სამინისტროს მალაზიას გამოუღვევლად ექნება ნაირგვარი საკვები პროდუქტები.

ქალთა საბჭო აქტიურ მონაწილეობას იღებს ადგილობრივი მიერ მოწყობილ ღონისძიებებში. აქ საულ 152 ქალი მუშაობს. ყოველი მებუთე ქალი ხელმძღვანელ თანამდებობებზეა. 54 ქალს მინიჭებული აქვს წოდებები: „საქართველოს დამსახურებული ეკონომისტი“, „საფინანსო მუშაობის წარჩინებული“. ქალთა საბჭოში აქტიურად მუშაობენ ტატინა ზასვიცილი, მ. ივახნეო, დ. შოკოლინიკოვა, მაყვალა ვაყელიშვილი და სხვები.

ყველასათვის ცნობილია, რომ სამუშაო საათების შედგენილია მოსამსახურე ქალმა, დედამ, ირბინოს საყოფაცხოვრებო მომსახურების სახლში, გადაიხდოს ბინისა და ტელეფონის ქირას, შეაკეთოს ფენსაცემლი, მიტანოს ტანსაცემლი ქიმიურ წმენდაში, დარეცოს თეთრეული... სამინისტროს ყოვლიანად დღის რეჟიმის მოგვარების საკითხი პრინციპული მსჯელობის საგნად აქცია. მან კონკრეტული დაამყარა საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტებთან. ახლა გამსვლელი ბრიგადები გარკვეულ დღეებში შიდან სამინისტროს ქიმწენდის, თეთრეულის რეცხვის მიმდებ პუნქტებში და იბარებენ ტანსაცმელს, გასარეცხ თეთრეულს.

ცალკე ოთახები დაეთმო ფენსაცემლის შემკეთებელ სახელოსნოს, საპირამხატვროს. სამინისტროს თანამშრომლები იქვე გახსნილ სალაროში იხდიან ბინისა და ტელეფონის ქირას, აქვე შემახვეული სალარო. დიდი ყურადღება ეთმობა სამედიცინო და კულტურულ მომსახურებას. სამინისტროში გაიხსნა სტომატოლოგიური და ფიზიოთერაპიული კაბინეტები, რომლებიც აღტურავილია თანამედროვე სამედიცინო ინვენტარით. ექიმები ნინა კეჭალაძე და ნინო ჯანაშია კეთილსინდისიერად ემსახურებიან სამინისტროს მუშაკებს. მალე გაიხსნება კბილის საპროთეზო კაბინეტი.

სამინისტროს აქვს საუკეთესო საქტო დარბაზი, სადაც აჩვენებენ კინოფილმებს, მართავენ კონცერტებს, იმართება მუხედრობი მეცნიერებთან, საზოგადო მოღვაწეებთან, იწვევენ მსახიობებს...

...გაიღოს წლები და აქაური მუშაკები კიდევ მრავალი საინტერესო წამოწყების ოსონანი იქნებიან. კიდევ დაიწერება მათი ერთობლივი შემოქმედებით, მივით, შრომით, ენთუზიაზმით აღსავსე საინტერესო ფურცლები...

ნუნუ ჩიხრაძე

ქალთა საბჭოს თავმჯდომარე იზო ოდიშვილი (მარცხნიდან მეორე) ქალთა საბჭოს წევრებთან

სამინისტროს დასასვენებელი სახლი წყნეთში

ღვთაების მონასტერი

დ. იაკობაშვილის ფერადი სლიდები

საინჟინრო ს.ბ. ს.ბ. ს.ბ.
საინჟინრო ს.ბ. ს.ბ. ს.ბ.
საინჟინრო ს.ბ. ს.ბ. ს.ბ.

ზენა გელ

ა. კორნეჩუკი — „ზენა გელისა“ — ოლგა ზ. ზალდასტანიშვილი, ვარვარა თ. თეთრაძე

რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი ზენა ზალდასტანიშვილის ცხოვრება მკიდროდ იყო დაკავშირებული თეატრთან. დედა, ეკატერინე კვალიაშვილი სკოლის წლებიდანვე გორის სახელმწიფო თეატრის სპექტაკლებში მონაწილეობდა, სადაც იმ დროს მოღვაწეობდნენ: მწერალი მარიამ გარიყული, რეჟისორები დავით ჩარკვიანი, დავით აბღუშელი, გუგული ბუხნიკაშვილი, კრიტიკოსი სერგო გერსამია. შემდგომ ეკატერინე კვალიაშვილმა თბილისის კონსერვატორიის ვოკალური ფაკულტეტი დაამთავრა და რამდენიმე ხანს თბილისის საოპერო თეატრის სოლისტი იყო.

1930 წელს გ. ბუხნიკაშვილმა მოძრავი თეატრი ჩამოაყალიბა, რომლის გამოჩენილი მსახიობები ეკატერინე კვალიაშვილი და დიმიტრი ზალდასტანიშვილი იყვნენ. ამ თეატრმა თითქმის მთელი საქართველო შემოიარა. პატარა ზენას ზმირად უხდებოდა მშობლების გვერდით ყოფნა და მოგზაურობა, რამაც, ბუნებრივად, გულში სცენის სიყვარული ჩაუნერგა. ამას ბიძასთან — ცნობილ საოპერო რეჟისორ მიხეილ კვალიაშვილთან ახლი ურთიერთობამაც შეუწყო ხელი.

ზოგი ზალდასტანიშვილი თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის მხატვრული კითხვისა და დრამატული წარბეის წევრი გახდა; რომლებსაც იმხანად სერგო ზაქარიძე, ნოდარ ჩხეიძე და ვახტანგ სულაქველიძე ხელმძღვანელობდნენ. აქ გამოიწერათ ზ. ზალდასტანიშვილი მსახიობად. ამიტომ საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ, 1930 წელს, არაბისთვის არ ყოფილა მოულოდნელი, როდესაც ზოზი საქართველოს თეატრალური ინსტიტუტის სასახიობო ფაკულტეტზე შესვლა გადაწყვიტა. აქ იგი სასახიობო ოსტატობას აკაკი ვახაძის ხელმძღვანელობით ეუფლებოდა. სტუდენტობის პერიოდში, ინსტიტუტის საწავლო სპექტაკლებში ზ. ზალდასტანიშვილმა ბევრი დასამახსოვრებელი სახე შექმნა. მართა (დ. კლდიაშვილის „დარიკანის გასაკირი“), რახისა (ა. ჩხუვის „კალოქარი“), მართა ხარაკელი (მ. მრეკლშვილის „ხარაკაანი კერა“), ლიუბა (მ. გორკის „უკანასკნელი“), დედა ქენევიკა (ა. დენერის „ორი ობოლი“), მადამ პლუსი (ა. დემიუსის „სიყვარული სახუმარო არ არის“), ფოფანია (მ. დალიანის „გუმნიდილინი“), ოლგა (ა. კორნეჩუკის „მეკარ დებრაია“).

ამ პირველ ნამუშევრებში ზ. ზალდას-

კატანი

ტანიშივლმა თავი შემოქმედებითი შექმნის მხარეებზე გადასწავლა გამოავლინა. მანვე მკვლევარად და ნაოლად გამოჩნდა, რომ იგი მინც სახასიათო მსახიობია და ამ სფეროში შედეგო თავი გამოიჩინა, რაც შემდგომ მართლაც მოხდა მარკანიშვილის თეატრში.

მარკანიშვილის მხედობის თეატრში ზეინბ ზალდასტანიშვილის დებიუტმა წარმატებით ჩაიარა. ნატას სახემ (დ. დობრიანისი „სამი ბუღბუღის ქუჩა № 17“), მოწონეს სტილიანობა და მაყურებელმა. მსახიობი მწვევე გროტესკულ ფორმებს იყენებდა, არ ერიდებოდა ხაზგასმას, ბუფონადურ გაჯავადებას. მისი დასახიათება მამხილებლური და მკაცრი იყო, მაგრამ, ამავე დროს, მსახიობი თავის გმირს უპატიო იუმორით, შინაგანი თვალყურებით, ტაქტი აწილდებოდა, რითაც თავს არიდებდა გამარჯვების საშიშროებას.

სრულად საპირისპირო სახე გამოკვეთა ზ. ზალდასტანიშვილმა მ. გორკის პიესაში („სუტერჯე“), სადაც მეოცნებე, სავოლავი, სასოფლო მეფული ანას მეტად შთამბეჭეველი სახე შექმნა. მსახიობი განსაკუთრებით გამოყოფდა ამქვეყნიური სიცოცხლის სიყვარულს უკიდურესად მისტიკური მსახიობის რაობის და მისი მისწრაფება მაყურებლის ტიკილის გამოძახილსა და თანაგრძობის აღმსრავლად. ეს სექტაული (დადგმა ლილი იოსელიანისა) გამოიჩინებოდა აქტიორული ანსამბლით, რომელიც ზ. ზალდასტანიშვილის ანა თავისი ინდივიდუალობით განუყოფელ ნაწილად აღიქმებოდა.

მსახიობმა ხალხური ხასიათი, ციცილოვნება, მქვეყნარ ტრამი, სიხალხე ვიწროვან ციკოს როლის შესრულებისას (დ. გოთუას „სასამხარეო რაინდისა“). ამ როლში გამოჩნდა მსახიობის უკვლა თვისება: იგი მღეროდა, ცეკვავდა და ძალდაუტანებლად მსუბუქად მოძრაობდა, რასაც საუცხოო შედეგდებდა ნაიელ სტენურ აზრდებებს უზამებდა.

ზ. ზალდასტანიშვილი დონა როზას როლის შესრულებისას (ტ. ბრანდლის „ჩარლის დედა“) ხაზს უსვამდა თავისი პერსონაჟის ექსტრავაგანტრობას, შინაგან სიღრმეობას, და, ამასთანავე, ერთი წუთითაც არ არღვევდა სექტაულის ბუფონადურ განწყობილებას.

ზოგი ზალდასტანიშვილი ასევე პასუხისმგებლობის გრძობით, პროფესიონალიზმით კიდებოდა გიჟადურ როლებს —

თითოეულ მათგანს განუმეორებელ ფერებს, დამახასიათებელ დედალებს უძებნიდა, რითაც მათ სექტაული მნიშვნელოვან სახეებად აქცევდა ხოლმე.

ამის დასტურად შეგვიძლია მოვიყვანოთ ოლეა (ა. კორნეიუსის „სონვა გულისა“), აქ მსახიობი ერთ ეპიზოდში ახერხებდა შექმნა ზუსტი განწყობილება. სადაც მისი სევიანი ნამშობი სახიერ გამოშახველობას იძენდა.

ზ. ზალდასტანიშვილი ადამიანურ სითბოს, სიფაქრეს, სოფელი დედაკაცისთვის დამახასიათებელ გულბრუნველობას, თავს დატეხილ მოულოდნელ უბედურების მკვეთრ შეცხადებას მეტად დამაჯერებლად, შინაგანი რიტმით აგრძობინებდა მაყურებელს კატანას როლი (ა. ცვარლის „რაც ვინავეს, ვეღარ ნახავ“). უაღრესად გამოშახველი იყო მსახიობის გარეგნობა — მძიმე შრომისგან წელში მოხრილი, შემოფოთებული გამომეტყველებით, უფრო, სევილდამეტევი თვალბით იგი უკვე ქმნიდა შესახაისობას თავისი გმირის შინაგან განწყობილებასთან.

მსახიობი ძალზე ზომიერად, გროტესკისა და რეალურის ზღვარზე ძერწვდა ვოლკოვას სახეს მ. ჯავახიშვილის „კვიპო კვანტორაკში“.

ნადეჟა ფილაკოვას (ა. გეჟაის „წმინდანები ჭოჭოხეთში“) სახასიათო ეპიზოდურ როლიც ზ. ზალდასტანიშვილი დრამატულ სიმღერებს აღწევდა, რითაც ზრდიდა სახის მნიშვნელობას.

საუარადებო იყო ზ. ზალდასტანიშვილის ბოლო ნამუშევარი ი. ბუკოვჩანის პიესაში („მამლის უკილამდე“). რომელიც ბაბაიკოვას კოლორიტული, სინტერესო ხასიათი გამოკვეთა. ამ სექტაული მსახიობის ოსტატობა მაორიგოდა დახვეწილობით, ნატიფი გამოწვევითა და რეალური სტენური ამოცანების ძალდაუტანებელი დაძლევა.

ზეინბ ზალდასტანიშვილი ქართულ თეატრულ რეპერტუარში მრავალშემდეგ და ორიგინალური ხედვის შემოქმედლად მოგვევლინა. მის მიერ დღემდე განასხიერებულ სახეთა უმრავლესობას დრმა ნიჭიერა კვალი ამჩნევია და მით უფრო გულსაწყვეტია, რომ ქართველ მსახიობთა რიგებს მეტად ნადიდრედ გამოაყლდა ერთიანი საუკეთესო ძალა, რომელიც აგრეთვე აღმწვევებდა ქართულ და, კერძოდ, მარკანიშვილის თეატრს.

ი. ბუკოვჩანი — „მამლის უკილამდე“, ზ. ზალდასტანიშვილი

შურნალ „საქართველოს ქალის“ 1979 წლის მისის ნომერში გამოქვეყნდა რეიების მასალა „მოხუცთა სახიბი“.

წერილთან დაკავშირებით პარტიის ქუთაისის ავტოკარხნის რაიონული კომიტეტის პირველი მდივანი აშხ. ნ. ავალიანი რედაქციას ატყობინებს:

პარტიის რაიკომის ბიურომ შურნალში გამოქვეყნებულ მასალასთან დაკავშირებით განიხილა მოხუცებულთა და ინვალიდთა სახლ-ინტერნატის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და მისი შემდგომი გაუმჯობესების საკითხი.

ბიურომ დაამტკიცა კონკრეტულ დონისთვის ავალიანი გეგმა, რომელიც 1979 წლის დამდეგამდე ითვალისწინებს სახლ-ინტერნატის კაპიტალური შეკეთებისა და ტერიტორიის კეთილმოწყობის სამუშაოების დათავრებას. მიღებულია მომეტი მოხუცთა და ინვალიდთა მომსახურების დონის შემდგომი გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად.

**მეშა ბრეშაძე
მეშა ძიგუა**

სახელოვანი გეზნიკი

თბილისის უნივერსიტეტის მიერ ოცდაათან წლებში ისტორიკოსად აღზრდილი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, ივ. ვახიანიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი ოლია სოსელია ქართული სამეცნიერო საზოგადოებისათვის ცნობილი გახდა ჭერ კიდე დიდი სამამულო ომის წლებში, როცა აკადემიის გამომცემლობამ დასტავა ახალგაზრდა მკვლევარის მცირე მოცულობის წიგნი XIII საუკუნის ქართველთა ეროვნულ გმირზე — შავა ახალციხელზე. გერმანულ ფაშისტებთან ბრძოლისას მისი მეგვიადრეებისათვის ამ ნაშრომს სიხვნე და თავდადების გრძობა უნდა ჩაენერგა. წიგნის რედაქტორი გახლდათ გამოჩენილი ქართული ისტორიკოსი ნიკოლოზ ბერძენიშვილი.

ოლია სოსელიამ თავისი მეცნიერული მუშაობა თავიდანვე დიდ პრობლემას მიუძღვნა — საშუალო საუკუნეების დასავლეთ საქართველოს სოციალ-ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ისტორიას. ზევინ მეცნიერებაში ეს საკითხი შედარებით ზოგადად იყო შესწავლილი და აღინშნული ხარვეზების შევსება წილად ხვდა ოლია სოსელიას, რომელმაც მეოცდური თანამედროვეობით და მისთვის ჩვეული მუყაითობით დასავლეთ საქართველოს ცალკეული საფორდალოების — სახლების ისტორიის შესწავლა დაიწყო. ასე გამოიკვეთა მისი პირველი ვრცელი გამოკვლევა „არგვეთის სათავადოების ისტორიდან“ („საწერეთლო“). ამ თემაზე მან 1944 წელს წარმატებით დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია. ამას მოჰყვა ოლია სოსელიას ნაშრომების მთელი ციკლი — სტატემა და მონოგრაფიები იმერეთ-გურია-სამეგრელოს სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური ისტორიის საკითხებზე, რომლებიც განზოგადებული სახით წარმოდგენილია მის გამოკვლევაში — „ფეოდალური ხანის დასავლეთ საქართველოს სათავადოები“. 1969 წელს ოლია სოსელიას ამ ნაშრომისათვის ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის წოდება მიენიჭა.

ოლია სოსელიამ თავისი გამოკვლევებით ახალი სიტყვა თქვა დასავლეთ საქართველოს ისტორიის კვლევაში, რადგანაც კომპლექსურად პირველად იქნა შესწავლილი დასავლეთ საქართველოს სათავადოები. მკვლევარის დასკვნებს დიდი მნიშვნელობა აქვს ფეოდალიზმის ზოგადი საკითხების შესასწავლად.

მეცნიერული მუშაობისას ოლია სოსე-

ლია არა მარტო იკვლევდა ისტორიულ მეცნიერებაში უკვე არსებულ მასალებს, არამედ მათ მოძიებასაც ახერხებდა. ის თანამედროვეობით ახდენდა მათ სისტემატიზირებას და აქვეყნებდა კიდევაც. ასეთი შრომის ნაყოფია მისი ცნობილი პუბლიკაცია კლასობრივი ბრძოლის ისტორიის შესახებ დასავლეთ საქართველოში, რომელიც გვიან საშუალო საუკუნეების დასავლეთ საქართველოს ისტორიით დაინტერესებული პირისათვის სახელმძღვანელო წარმოადგენს.

ოლია სოსელიამ აქტიური მონაწილეობა მიიღო XVI-XVIII საუკუნეების იმერეთის სამეფოს ისტორიული დოკუმენტების ვრცელი კორპუსის შექმნაშიც. ამიტომ არის, რომ ოლია სოსელიას ერთხმად ასახელებენ შუა საუკუნეების დასავლეთ საქართველოს ისტორიის ერთ-ერთ უცვლელ ალიაზებულ მკვლევარად. ამ მხრივ მისი პრიორიტეტი უცილობელია, რაც იქიდანაც ჩანს, რომ, როცა მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიის ინსტიტუტის კოლექტივმა განაზრახა შეექმნა და გამოეცა საქართველოს ისტორიის მრავალტომიანი ნარკვევები, სადაც ქართული ისტორიული ჯარგნების საუცეთხო ტრადიციები უნდა განეზოგადებინათ, XVI-XVIII საუკუნეების დასავლეთ საქართველოს ისტორიის მნიშვნელოვანი ნაწილების დაწერა ოლია სოსელიას მიენდო, რაც მან წარმატებით განახორციელა.

ოლია სოსელიას ეუფუნვის რამდენიმე ნაკვეთი „საქართველოს ისტორიის ნარკვევების“ IV ტომში, რომელსაც ფართო საზოგადოების მოწონება ხვდა. ოლია სოსელიას სტატემა ქართულ საბჭოთა ინციკლოპედიაშიც.

მკვლევარი ოლია სოსელია გამბედავია, თუ შეიძლება ითქვას — ჭიტიც არის. ეს თვისება აუცილებელია მკვლევარისათვის, რომელიც ახლის შეცნობის წუურებით არის შეპყრობილი. იგივე თვისება აძლიერებს კუშმარტ მეცნიერს მისთვის მისაღები ჯარგები დაიცავს...

ოლია სოსელია შესანიშნავი მოუზარია. დარწმუნებული უნდა იყოთ, რომ მის ნათქვამს შემოწმება აღარ ესპორიება, ემოციის მოზღდენის სიმძიმეს ისტორიული ფაქტიცსრულობს და არა მხოლოდ რიგობრიული მანერა. ამიტომაც, რომ მის საუბარს უყოფლთვის სისადავე ამუშვენებს. ეს თვისება ოლია სოსელიას გამოსვლებს აკადემიზმის მიმზიდველ იერსა და სიცხადს მატებს. სწორედ ასეთნაირად ახსოვთ იგი

ლექციებზე უფილ სტუდენტებს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, სხუთხის პედაგოგიურ და რუსთაველის სახელმწიფო თეატრალურ ინსტიტუტებში, სადაც ის წლებში განმავლობაში საქართველოს ისტორიის კურსს კითხულობდა.

მაგრამ ყველაზე მეტად ოლია სოსელია თავისი შემოქმედებით ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ენოგრაფიის ინსტიტუტთანა დაკავშირებულია. ამ ინსტიტუტის ისტორიის განყოფილებაში დაიწყო მან 1941 წლის თავისი მეცნიერული მუშაობა, სადაც გაიარა გზა დაიწყო მეცნიერიდან ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორამდე და საქართველოს შუა საუკუნეების ისტორიის განყოფილების უფროს მეცნიერ თანამშრომლამდე. ამ წინის მანძილზე იგი მუდამ სანიმუშო პიროვნება და კოლეგა იყო თანამშრომლებთანა თუ ახალგაზრდებისათვის. არასოდეს დაუშურებია მათთვის თავისი მეცნიერული ცოდნის გაზიარება. ოლია სოსელიას უშუალო გეგმავლობით ექვსმა მეცნიერმა მოამზადა და წარმიტებულია დიაცვა საკანდიდატო დისერტაცია საქართველოს ისტორიის სხვადასხვა საკითხებზე.

ოლია სოსელიას არ ებერებოდა თავისი თავის წარმოშობა და წინა რიგებში გვყავან. მთავარია საქმე ილაპარაკოს შენს მაგივრად — ასე სწამს მას. ცნობილია, რომ როცა ჩვენს რესპუბლიკაში ერთ ხანობას პომრად აღდგენ, თუ შეიძლება ასე თქვას, პომრად ციციანოშის სათურტებში გამოყვანილი მეცნიერები, რომელთაგან ზოგიერთმა ისტორიოგრაფიული სადგენებისაკენ გაიშურა ხელი, ოლია სოსელია მშვიდი დიმილით იხსენებდა მათ, კითარცა მეცნიერების დროებით თანაშეჯარებს. მას ყოველთვის სჯერდა და სჯერა, რომ ერთგული წარსულის კვლევა-ძიება მხოლოდ რჩეულითა ხვედრია...

თვითონ ოლია სოსელიას აზრით მისი ბიოგრაფია ერთფეროვანია და არ არის ღირსი რაიმე განსაკუთრებული ყურადღებისა. მაგრამ ეს ასე მაშინ იქნებოდა, თუ ცხოვრებას სამეცნიერო მოვლენების გრაფიკა წარმოვადგენდით.

„მეცნიერის ცხოვრების მთავარი მოვლენები მისი აზრებია, მთავარი თარიღები კი — მისი წიგნებია“. ვ. კულჩისკის ეს სიტყვები ამჟამადც ინარჩუნებს სამართლებს, როცა საქმე მეცნიერების პოტენციალისა და დამსახურების აღმოჩენაზე შეიხვეწება ხოლმე...

ჩვენი სასიქაღელსო მეცნიერისა და კოლეგის ბიოგრაფია მდიდარია და ნაირფეროვანია. ამას მოწმობს ოლია სოსელიას მიერ ეროვნული ისტორიის თემზე შექმნილი ორმოცდაათზე მეტი გამოკვლევა და სხვაო სქელტანაინი წიგნი. ვუსურვოთ მეცნიერს დიდხანს სიცოცხლე ჩვენი ერის განახარად.

შ. ბაღრიძე,

პროფესორი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი.

უცხოური იუმორი

— არ მესმის, რატომ უნდა ვისწავლო ინგლისური ენა?
 — იმიტომ, რომ ნახევარი მსოფლიო ინგლისურად ლაპარაკობს!
 — მერეც, ეგ საქმარის არ არის?
 * * *
 — მამა, რატომ ხარ ვევეტარინელი?
 — ცხოველებს სიყვარულის გამო.
 — მამ საკვებს რისთვისღ უჭამ?

— დედა, ხახის წითელი ფერი მართლა ჯანსაღს ნიშნავს?
 — კი, შვილი.
 — გუშინ ოტოს შუგვდი და ხახის ცალი მხარე ჰქონდა ჯანსაღი.

— რატომ დგახარ ბებუნა წვიმის ქვეშ ხულ გალუმულხარ!
 — შინ დახანა დამიპირეს და გამოვექციე.

— შვილო, ძალიან მტკივნეული იყო კბილის ამოღება, ისე რომ ყვიროდი?
 — შე კი არა, ექიმი ყვიროდა — თითვე ვუკბინე.

— მამიკო, ის ძია იმ დეიდას ჯოხს რად უღერებს?
 — ჯოხს კი არ უღერებს, დირიფორობს.
 — მამ ქალი რატომ ყვირის?!

— გამოცდა როგორ ჩააბარე? — ჭკობა დედამ ოტოს.
 — კარგად, ჩემს ყოველ პასუხზე მასწავლებელი გაკვირებული იძახდა: ღმერთო ჩემო, საიდან იგონებხო!

— მამიკო, დღეს სკოლაში უნდა მიხვდი, მშობელთა კრება ვიწრო წრისათვის.
 — როგორ თუ ვიწრო წრისათვის?
 — მხოლოდ შენ და მასწავლებელი იქნებით.

— დედა, მეთამაშე რა ზოოპარკიდანა!
 — სხოვოა მანძია.
 — რომ არ ვიცი?
 — მავაზე ადვილი რა არი! — ასწავლა ბებუნამ, — მე პატარა მაიმუნი ვიქნებო, შენ კი შოკოლადი და ხანანი მაჭამე.

ხვიდე?! — უფსრა დედამ ნაღვლიანად პატარა ბებერს.

— კრევის მსაჭი, დედაკო! — მიუგო მან.
 * * *
 — ფრანც, ორი შოკოლადის ფილა მოკვტანე, მაგრამ მაშინ უნდა გახხნა, როცა მე შინ წავალ, — უფსრა დეიდამ.
 — მამ ნახვამდის, დედა!

ათი წლის ფრანგმა გოგონამ თსწულედაში ბავშვებზე ასე დაწერა: „საფრანგეთში გოგონებს ვარდებში აპოლობენ, ბიჭუნებს — კომპოსტის თავებში, ამერიკასა და ინგლისში ბავშვები წერობებს მოჰკავთ, დანარჩენ ქვეყნებში, ალბათ, ნორმალურად იხატებიან...“

— უკველთვის რომ იგვიანებ, არ იცი, მეცდინეობა როდის იწყება?
 — არა, ბატონო მასწავლებელო, როცა მოვედივარ, უკველთვის დაწყებული მხვდება.

— ბიჭუნა, აქ ახლო მცხოვრები რომელიმე ექიმის მისამართს ვერ მასწავლი? — ჭკობის კურსის მოხუცმა.
 — შოლტერშტრასენე გახვალთ თუ არა, იქვე მარცხნივ ცხოვრობს ერთი ექიმი,
 — ნომერი ხომ არ იცი?
 — არა, მაგრამ რა საქირია, ნომერი ხომ ბინის კარზე ეწერება.

— კოლდა რად აკავუნებს ხეზე? — ჭკობის კლუსმა თავის ბიძას.
 — ჭიუბს ეძებს.
 — მერე ჭიუბი კარს უღებენ ხოლმე?

კარლი მამასთან ერთად სეირნობიდან რომ დაბრუნდა, ტელეფონის უურმილს ხელი დაადო და ძამას უფსრა:
 — მამიკო, ეტუობა, დედაკო ახლახანს წახსულა, ტელეფონის უურმილი ისეც თბილია.

მასწავლებელი: ოტო, რა შეგიძლია მითხრა ატომის გახლჩაწე?
 ოტო: — არაფერი, ბატონო მასწავლებელო, ეს ალბათ სხვადასხვებმა ჩაიდინეს.

— ვერა და ვერ ისწავლე ათზე მეტის თვლა. ნეტავი შენ რა კაცი უნდა გამო-

გერმანულიდან თარგმნა
შ. ამირანაშვილი

საივლო ცვლა

საბჭოთა კანონმდებლობის შესწავლა უცხოელთა სტუდენტთა და მოსწავლეთა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის სტრუქტურებით აღზრდილი ადამიანების, ზოგჯერ დანაშაულის ჩადენის მიზეზი კანონის არცოდნა, ამიტომ საჭიროა ბავშვებმა სკოლაში ისწავლეს საბჭოთა სამართლის ელემენტარული კანონები. მასწავლებლები უნდა ეცაუბრებოდნენ მოსწავლეებს სასამართლო, მილიციის, პროკურატურის დანიშნულებაზე და მათ სამართლიანობაზე, რომლებიც საბჭოთა მართლმსაჯულების უფლებების დაცვის სადარაჯოზე დგანან. ამიტომ დიდი და პასუხსაგები ამოცანა აყისრიათ სკოლის პიონერულ ორგანიზაციას, კომკავშირულ კომიტეტს. პედაგოგ-მასწავლებლებს, რომელთაც ევალებათ ამ ამოცანების ცხოვრებაში გახსარება — მათ ხელს უნდა შეუწყონ მოსწავლეთა კომუნისტური სტესის ეფექტით აღზრდას.

საქართველოს კომკავშირის თბილისის კლინიკის რაიკომთან არსებულმა ახალგაზრდა მეცნიერთა საბჭომ ამ უკუთხო გამოთხოვა მოწაყი, გამოიკრას, რომ მოსწავლეთა უმრავლესობა ნაკლებად ერკვევა სამართლებრივ საკითხებში.

ზოგჯერ სკოლაში ამ საკანს სხვა დარგის სპეციალისტები ასწავლიან. ბუნებრივია, მათ არა აქვთ გამოცდილება სამართლის საკითხებში. ჩვენი აზრით, კარგი იქნება თუ სამართალმცოდნეობის ექრსის წაკითხვაში სკოლები, იურიდიული ფაკულტეტის დამამთავრებელი ექრსების წარჩინებულ სტუდენტებს ჩაბამევენ.

ცნობილია, რომ ახალგაზრდობა აღმზრდელ მასწავლებელთა პირად მავალითზე იზრდება. სასტრუქვლია თუ სკოლებს შეუდობას გაუწევებს მილიციის ორგანოების, სსამართლოს და პროკურატურის მოწყალებაში რომელთაც მდიდარი სასამართლო პრაქტიკა და გამოცდილება მიუღიათ თავიანთ მხელ და პასუხსაგებ პოლიტეხ. ზოგჯერ კომკავშირული ორგანიზაციები სისტემატურად უნდა ზრუნავდნენ საზოგადოებრივი აღზრდაში — შეეცადონ როლის ამანაღლებანტე. შეუცადონ ძირითადი ამოცანა დახმარება გაუწიონ მშობლებს, სკოლებს, კომკავშირულ ორგანიზაციებს არასტრუქვლიანთა სამართლისადმი პატივისცემის აღზრდის საქმეში. საზოგადოებრივი აღზრდლები — შეუცადონ, მოწინავე მუშები, მოსამსახურებები, კომპეტურნებები, ინტელოგენების წარმომადგენლები, სახმედრო მოსამსახურებები, სტუდენტები, პენ-

სიონერები არიან, რომლებიც აქტიურად მონაწილეობენ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, აქვთ სათანადო განათლება, ცხოვრების ცოდნა, ამ ბავშვებთან მუშაობის გამოცდილება. ისინი თანახმა უნდა იყვნენ რომ საზოგადოებრივ-აღზრდელის როლი იკისროს და ეკითხვინდითურად შეასრუდნენ ეს საბატიო მოვალეობა.

მოსწავლე ახალგაზრდობა უნდა აღეზარდოს მსოფლიო კომუნისტური ბრუნდების ვ. ი. ლენინის ცხოვრების და მოღვაწეობის მაგალითზე. ზოგჯერ ლენინის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესწავლისას იფარვლებთან მისი ბავშვებისა და სიცოცხლის წლები, საბჭოთა მთავრობის ხელმძღვანელობის პერიოდში მისი საქმიანობის ცალკეული ეპიზოდები. ამას ირეტყვება აღვნიშნავთ, რომ ნაკლებად და ამიტომ ტურად ეწეობა ლენინის ადგილების ახლის გაცნობა, დაშვრობები, ექსტრსიგები. სასკოლო ლენინიანის მოსწავლეთა შორის, ლენინის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ფართო პრპაგანდას დიდ მნიშვნელობა ენიჭება ბავშვში. სულიერი სამყაროს ჩამოყალიბებაში. საყრიოდ, დიდ ადამიანთა ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესწავლა ხელს შეუწყობს მოზარდთა კომუნისტურად აღეზრდას. ბავშვები ჩაუფქრდებიან თავიანთი ქტეკას, მათი მავალითისამებრ ისწავლიან, როგორ გახდნენ საზოგადოებისათვის სასარგებლო ადამიანები, ეცდებიან ჩრდილი არ მიუყენონ მისი ნაკვალეუს.

არ შეიძლება გულსტევილით არ აღეზრდონ, რომ კომკავშირის რიგებში მიღება კამანირულად ხდება. ამ ბოლო დღის ეს მნიშვნელოვანი მოვლენა პიონერული და კომკავშირული ორგანიზაციების ჩაუტყველდეს. ეს საკითხი მიხედობილ აქვს კლასის ხელმძღვანელს. ამის შედეგია, რომ ახალგაზრდობის ცალკეული ნაწილი აღარ ინტერესდება კომკავშირული ორგანიზაციების საქმიანობით, კომკავშირული დავალებებს გუგარულად ეცილება ხშირია შემთხვევები, როცა კრებას მხოლოდ ერთი და იგივე კომკავშირული ამზადებენ. მაგრამ ხომ შეიძლება იმთაშიც, ვინც „პასიურ“ კომკავშირულად მიგვიჩნდა, აღმოვაჩინოთ დაღები თვისებები, მიეცეთ დავალებები, შეეკეთონ ამ მოუფროთ საქმიანობა, თუ ვერ შესარსულ — პასუხი მოვთხოვთ. მაშინ მათ საშუალება აღარ ექნებათ იფქრონ ისეთ საკითხებზე, რაც მათს სულიერ სამყაროს შეარყევს, რაც ზოგჯერ ჩვენი უყურადღებობის გულსაკლავი შედეგია.

სკოლის ცხოვრებაზე დაკვირება გეო-

ჩვენებს, რომ ის მოთხოვნები, რომლებიც პედაგოგიური კოლექტივი და კომკავშირული ორგანიზაციები მოსწავლეს უყენებენ, ძირითადად სწავლასა და ყოფიქცეას შეეხება. ხშირად ნებისით თუ უნებლოდ, მეტეველობის არედან გერჩება ბავშვთა უტიონერთადმოკლებულება. ამას წინაა, ერთერთი პიონერი გვეჩვენა, მიუღო კლასის წინაშე განხილდეს თითქმის დანაშაულის ჩამდენი ვიციო. როგორც შემდეგ გამოიკვია, მოსწავლე გამართლდა, დამნაშავე სხვა აღმჩინდა. ბავშვი მოიხიბოდა, რომ იგივე პედაგოგს კლასის წინაშე გამოეცხადებინა მისი უდანაშაულობა...

აღმზრდელი კომისიის მუშაობაში მცირელი უსწრლობები უნდა მოვევლიოთ. ყოველთვის უნდა ვავსოვდეს, რომ საქმე ბავშვის სათუთ გულთან და მის დიდ თავმოყვარობასთან გვაქვს...

ახალგაზრდამ დაამთავრა სკოლა, პროფტექნიკური სასწავლებელი, ინსტიტუტი. თითქმის მოვიხვეთ „მთავარი“ ვალი, მივეცი ცხოვრების საგზური. ხშირად პედაგოგები. კომკავშირული ორგანიზაციები ამ იქინეთ ყურადღებას სკოლის ექრსადამთავრებულთა შემდეგი ბედით, არ ვინტერესდები მათი საქმიანობით, თითქმის ჩვენი მოვალეობა ახალგაზრდობის მიმართ სკოლის დამთავრებისთან ერთად დამთავრდა და ეს საქმე სხვა ორგანიზაციებს აკლავებრბათ“. უმარალეს შემთხვევაში სასწავლებლისა თუ საწარმის ხელმძღვანელობას არ ვაყენებთ ამ თუ ამ ახალგაზრდის მონაცემებს. სასწავლებლი, რომ მხოლოდ ეფქრონ დასახლებებით ეფარვლებით. ამიტომ ხდება, რომ ზოგჯერ ღირსეული ახალგაზრდები ამ შესავლის ადგის ვერ პოულდები ცხოვრებაში, ის სასახურს. დაინტერესდები მათი ბედით, იქნებ რაიმე უქირთ? დავებშართ, რომ საბოლოოდ დაადგნენ ცხოვრების სწორ გზას.

მოზარდის სწორად გზის გაკავება, მთავარი სიტყვა მანიც სკოლას, პედაგოგ-მასწავლებლებს, პიონერულ და კომკავშირულ ორგანიზაციებს ეუთუთნით. კარგად აღინშა ამის ვ. ა. შვეარდნაძემ: „სკოლა უნდა ამზადებდეს ზოგადი განვითარების მაღალი დონის მქონე მცნიერებათა საუფლებების მტყეად მცოდნე ახალგაზრდა ადამიანებს, უნერგავდეს მოსწავლეთს კომუნისტურ მსოფლმხედველობას.

ჩვენი წმიდათა წმიდა მოვალეობა, ისე აფეზრდით თვითონად ადამიანი, საზოგადოების თვითონადი წევრი, რომ იგი მზად იყოს ლინერული პრინციპებისა და კომუნისმის რღველების ეროვნულების სულსიკეთებითი პრაქტიკული მოქმედებისათვის“.

ჩვენი რაიონის კომკავშირული ორგანიზაციები ყველფერს ვაყვებენ იმისათვის, რომ აღიზარდოს სულიერად და ფიქტურად ძლიერი მომავალი თაობა.

ინიშნული მოვალეობა,
კომკავშირის თბილისის კლინიკის რაიკომის პირველი მდივანი.

მოსწავლეთა ჰიგიენური აღზრდა და სკოლის

ჩვენს ქვეყანაში სივრცეობრივად ხორციელდება ღონისძიებები ბავშვთა კეთილდღეობის გასაუმჯობესებლად.

თავის ცნობილ ლექციებში ა. ს. მკაჩრეწო აღნიშნავდა: „ბავშვთა აღზრდა ჩვენი ცხოვრების ყველაზე მნიშვნელოვანი უბანია... ჩვენი ბავშვები სანიმუშო მოქალაქეებად უნდა აღიზარდნენ“.

ჩვენ უნდა აღვზარდოთ კომუნისტური საზოგადოების შეგნებული შუენებლი. ეს ნიშნავს, რომ ჩვენერგათ ბავშვებს ღრმა პატივისცემა მოქალაქეობრივი მოვალეობისადმი, განუფიაროთ კოლექტივისში გრძნობა, შრომის სიყვარული, კოლექტივში ცხოვრების უნარი. ამას წარმატებით აღწევს მხოლოდ ჩანსადი, მშრომელი საბჭოთა ოჯახი.

სწორი აღზრდა უპირველესად შრომით აღზრდას გულისხმობს. იგი იწყება დღემდარულ მოვალეობათა შესრულებით, რის შედეგადაც პატარაობიდანვე უნდა ხდებოდეს.

სასკოლო ჰიგიენური ცნება ბოლო ხანს საგრძობლად გაფართოვდა და იგი მოიცავს ბავშვის ორგანიზმის მდგომარეობის, საყოფაცხოვრებო, შრომისა და დასვენების პირობების, კვების, გარემოს და სხვა მრავალი საკითხის შესწავლას და მოვარებას. ბავშვის ორგანიზმის ანატომიო-ფიზიოლოგიური განვითარების თავისებურებები კი ყველა ამ საკითხებისადმი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას მითითებს.

მოსწავლე ორგანიზმში სწორი ფიზიკური განვითარების ძირითად პირობებად ითვლება: რაციონალური და სრულფასოვანი კვება, კვების შესავფერისი რეჟიმის დაცვა; დამაკმაყოფილებელი საყოფაცხოვრებო პირობები; ჰიგიენური გარემო — შესაბამისი შესავფერისი მატერიალური, სისტემატური, შესავფერისი ფიზიკური ვარჯიში, დღის რეჟიმი, რომელიც უწინარეს ყოვლისა უნდა იყოს გონივრული, მიზანშეწონილი, არა მუდმივი, მაგრამ მიღებულ განარგებს მატყრად უნდა იცავდეს ოჯახი და სკოლა.

სასკოლო ოთახებში, სადაც ბავშვები დიდ დროს, თითქმის ნახევარ დღეს შრომში ატარებენ და ცხოვრების არსის, კულტურისა და აღზრდის ძირითად პრინ-

ციპების შემეცნება ხდება, მთელი მიწვეობლით უნდა შევსაბამოდეს თავის დანიშნულებას. მოსწავლის სამუშაო ადგილის კეთილმოწყობა მოქმედებს ბავშვის ზრდაზე, განვითარებაზე, ჩანმრთობაზე, შრომისა და გუნდბავაწყვობაზე. მაგიდები, სკამები ან მერჯები ზომით უნდა შეეფერებოდეს მოსწავლეთა ასაკს, რადგან შეუფერებელ პირობებში ჭკმა ხელს უწყობს ბავშვის ხერხემლის გამრუდებას — სკოლიოზის განვითარებას. ოთახები სისტემატურად უნდა ნიავდებოდეს ზედა სარკმლები გაღებული. გათბობის სისტემა საკლასო ოთახებში ოპტიმალურ ტემპერატურას უნდა ჰქმნიდეს (16-18 გრადუსამდე) დიდი მნიშვნელობა აქვს სწორ ბუნებრივ განათებას, რადგან სინათლის ნაკლებობა აქვიეთებს მხედველობას და მოსწავლის ავადმყოფ წარმატებას. ყურადსაღება მზაურის პირობებაც, რადგან იგი ბავშვის შრომისუნარიანობას აქვიეთებს. ასევე სწორად უნდა იყოს გადაწყვიტილი აუცხეთის საკითხები: დადგენილია, რომ ოთახების ჰერისა და კედლების ფერის შერჩევას, არა მხოლოდ ესთეტიკური მნიშვნელობა აქვს, არამედ მოქმედებს მოსწავლეების ფიზიოლოგიურ მდგომარეობაზე და ოპტიმალური ფერები ბავშვის ავადმყოფ მოსწავლესაც განაპირობებს.

მოსწავლი კვებას სხვადასხვა ასაკში თავისი სპეციფიკურა აქვს, რომელიც შემდეგი ძირითადი მომენტებით ხასიათდება: ასაკის მატების პარალელურად კვების ულუფაში უნდა მატულებდეს ცილებისა და ცხიმების რაოდენობა; ნახშირწყლებით მდიდარი საზრდო გაძლიერებას მოითხოვს 8-12 წლის ასაკში. იმის გამო, რომ ამ პერიოდში გაცილებით მეტ ენერჯის კარგავენ, ორგანიზმის ენერჯეტული ბალანსის შესანარუნებლად ბავშვთა ორჯერ მეტ კალორიულ საჭმელ-სასმელს უნდა იღებდნენ, ვიდრე მოზრდილები. საუკუნის კომპონენტებად მოზარდის ორგანიზმისათვის განსაკუთრებულ მნიშვნელობა აქვს მეტწილად A, D, C და B ჯგუფის ვიტამინებს რომლებიც იხინი უპყველად საკვანო რაოდენობით უნდა იღებდნენ. დღის განმავლობაში მოსწავლის კვება ჩვეულებრივ ასე უნდა ნაწილდებოდეს: 1-ლი საუზმე-8ს. (20%), მეორე საუზმე-11 საათზე

(10%); სადილი მეორე 2 საათზე (40%) საშხარი მ საათზე (15%) და ვახშიმი 9 საათზე (15-20%). საუზმე სკოლაში უფორად ცხელი უნდა იყოს.

დიდი მნიშვნელობა აქვს სკოლის გარეშე აღზრდისა და დასვენების საკითხების რაციონალურ მოვარებას. ბავშვებისათვის აქტიური დასვენების ისეთი ფორმები უნდა იქნეს შერჩეული, რომლებიც დაებმარება მათ აღზრდაში. აქ ბავშვები თავიანთ ინდივიდუალურ ნიჭს, აზროვნების უნარს აშლავებენ და ჩანმრთობასაც იკავებენ. ბავშვების კარგი ფიზიკური მომზადება აუცილებელია არა მხოლოდ მათი ჩანმრთობისათვის, არამედ ზნობრივი და ესთეტიკური ჩანუკლებებისათვისაც. ეს მათ ჩანდონსა და ამტანობასაც მატებს.

როგორც ცნობილია, სულიერსა და ფიზიკურ განვითარებას, მეტიერო კავშირი აქვს ერთმანეთთან. ისინი პარარონიულად უნდა იყოს შერჩეული. ამიტომ მოსწავლეთა ფიზიკური აღზრდა სისტემატურად უნდა უზრუნველდებოდეს დილის ვარჯიშის, ჩვეულებების დროს ფსევდოპედაგოგიული კუთვნი და სხვა ღონისძიებებით. მაგალითად, დილის ვარჯიშს სუფთა ჰაერზე (5-10 წუთის განმავლობაში) გარდა ფიზიკური აღზრდისა, დიდი ჰიგიენური მნიშვნელობაც აქვს. რეგულარული დილის ვარჯიშო მოქმედებს არა მხოლოდ დილის სამუშაო საათებზე, არამედ მოსწავლის მთელი დღის შრომის უნარზე. მას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ფიზიკურად სუსტ ბავშვებისათვის, რადგან აძლიერებს სისხლის მიმოქცევას, ნეიროგენზა ცვლას და ახდენს კუნთების მუშაობის კოორდინაციას.

პირადი ჰიგიენა ხელს უწყობს ჩანმრთობისა და კვების, ორგანიზმის წინააღმდეგობის უნარის გაძლიერებას გარემოს არახელსაყრილ პირობების ზემოქმედებისადმი. პირადი ჰიგიენის ჩვეულებს გამოიწვევს, რომელიც ბავშვის საერთო აღზრდის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ნაწილს შეადგენს, სისტემატურად და თანმიმდევრულად საკლამდელ ასაკში უნდა იწყებულდეს. შემდეგ კი ამ ჩვეულებს აღზრდა ოჯახში და სკოლაში ერთმანეთს უნდა ავსებდეს.

პირადი ჰიგიენა ორგვარია — ხასიური (პირადი სიფაქიჩე და სისუფთავი, კანის, ღორწონების გარნების, კბილების, ძანა-ცმლის მოვლა და სხვა) და აქტიური (დღის განარგა, შესავფერისი კვება და ფიზიკური აღზრდა, წროთა და სხვა).

კანის მოვლა უპირველესად ბანაობას გულისხმობს კვიარში ერთხელ, უმჯობესა შხაის შეფუძვ. კანის ძლიერი გატუყვანების შემთხვევაში უფერი სწორად ბანაობაც, თბილი ბანაობის წყლის ტემპერატურა 38-39 გრადუსს, ცივი ბანაობის კი 25-28 გრადუსს არ უნდა აღემატებოდეს. ცივი ბანაობა კანის ტურგორზე მოქმედებს და ამიტომ უფერი მიზანშეწონილია დილის საათებში. თბილი ბანაობა ნერჯულ სისტემებს

ამშვიდებს და რეკომენდებულია საღამოს ძილის წინ.

მოზარდებს ხშირად სახეზე და ზურგზე ფერისბეჭდვები უჩნდებათ, რაც მეტ წილად კანის არასწორი მოვლის შედეგად ვითარდება. ამ ასაკში ძლიერდება კანში მოთავსებული ცხიმის ჭირკვლების ფუნქცია, კანი ძლიერ ცხიმოვანი ხდება და ამიტომ ის უფრო გულდასმით მოვლას და დროულად გასუფთავებას საჭიროებს, თორემ ზედმეტი ცხიმი საღინარებს აცობს და ხელს უწყობს ფერისბეჭდვების გაჩენას. ამიტომ ასეთთა ახმაღარდება მათთვის უკეთესად სანთი უნდა დაიბანონ და უხეში პირისხაოცთი გაიმშრალონ.

ჭარბი ოფლიანობის დროს კარგია ხშირად კანის ცივი წყლით ჩაშობა, კანის მოვლას განეყოფნება თმისა და ფრჩხილების ჰიგიენაც. სავარცხლით ან ჭაჭრისით ვარცხნა თმას შექაჩეულიად აშორებს კუჭების უხეშ ნაწილებს. თმის დასახანად უკეთესია რბილი (და არა ხისტი) წყლის გამოყენება. საპონი კარგად უნდა მოიშორეთ, რადგან კანზე დარჩენილი საპონის კანს ალიზინებს, თმა მტკიცეადი ხდება ადვილად ცვივა.

ძალიან გახშირდა ფრჩხილების არასწორი მოვლის შემთხვევები. მეტწილად მათ არასწორად იჭრიან, განსაკუთრებით ფეხზე, სადაც მათი მოჭრა რკალინებურად, ისე როგორც ხელზეზე არ შეიძლება. ფეხზე ისინი მხოლოდ სწორად უნდა მოიჭრას. რკალინებური მოჭრის შემდეგ მათი არასწორა ზრდა იწყება, ირგვლივ რბილ ქსოვილებში ჩაზრდა ხდება, რასაც დაჩირქება, შეშუშება და ძლიერი ტკივილები მოსდევს.

კბილებს ბავშვები ნაწი ფუნქციით უნდა ისუფთავებდნენ და ბოლოს პირი კარგად უნდა გაჰიორცივონ. საღამოს კბილების წმენდა აუცილებელია.

საბჭოთა სკოლა, გარდა ცოდნისა სწორ აღზრდას აძლევს და ფართო გამაჩანსაღებელ ღონისძიებებს სისტემატარებელ ახორციელებს, რომლებიც ხელს უწყობს მოსწავლეთა პარამოულ ზრდა-განვითარებას, განმრთლოებინ გაკეთებასა და ავადმყოფობის თავიდან აცილებას.

მხატვარი-მოდელიორი ნ. ბაქრაძე

ყველა პატარა ბიჭისა თუ გოგონას ხელნუკვარი ოცნებაა, რაც შეიძლება მაღალი ჩაცვას სასკოლო ფორმა, ხელში წიგნების ჩანთა დაიკვიროს, რათა ყველამ დაინახოს და გაავოს, რომ იგი უკვე პატარა აღარ არის. და დადგება თუ არა ის ბედნიერი დღე, როდესაც ახალ ფორმაში გამოწყობილი პატარები სკოლისაკენ გაემართებიან, იქიდან მოყოლებული ისინი ამ დღეებზე განსაკუთრებული სიუაქიზითა და სიფართობით ეკიდებიან.

მაგრამ გადის წლები, პირველდასკლები მე-7-8 კლასის მოსწავლეები ხდებიან.

იცვლება მათი დამოკიდებულება სასკოლო ფორმისადმი. ახლა მათთვის მოსწავლის იერი საინტერესო აღარ არის. პირიქით, სურთ ყველაფერში უფროსებს მიბაძონ და პირველ რიგში, რასაკვირველია, ჩაცმას.

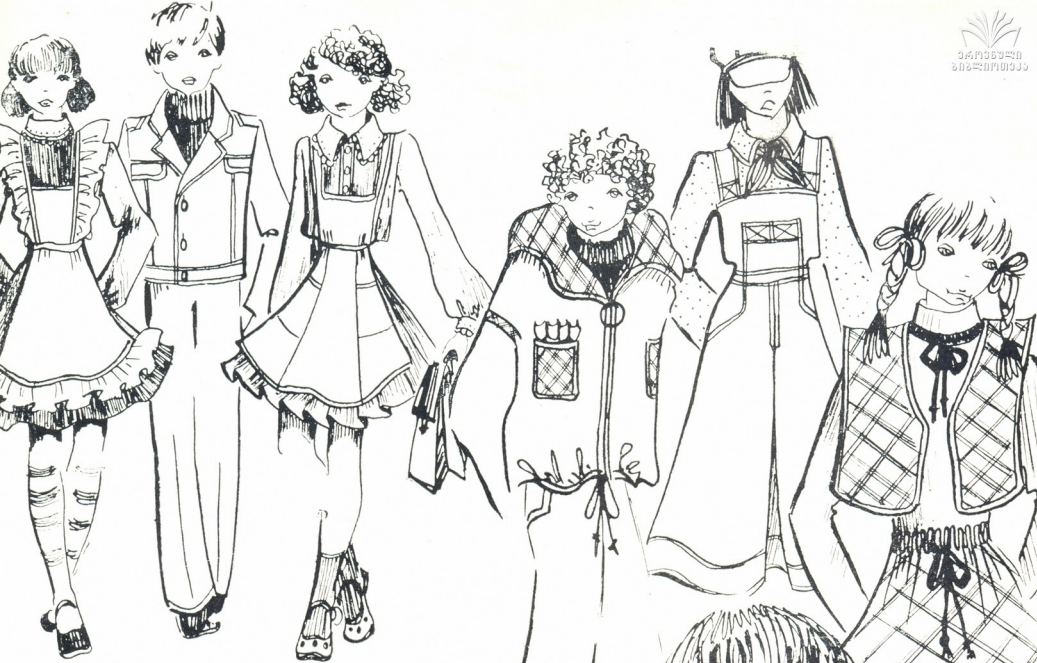
ამ დროს განსაკუთრებული დამაჭერლობით არის საჭირო მოსწავლის დარწმუნება, რომ მას ყველგან და ყველთვის ფორმა ეცვას, რადგან იგი მისთვის ყველაზე მოხერხებულად და შესაფერისი ტანსაცმელია, რომ სასკოლო ფორმა არის მოსწავლის აუცილებელი, დამახასიათებელი,

ბარბაქანის პირველ მპრდებ — ფორმატორული — სწავლა დაიწყო; მეთხეზე — ელგუჯა აბაშუაძელი — მმრტა მმორტალი მ. მრრში. დ. იაკობაშვილის ფერადი ღლაღებე

რედაქტორი მარიკა ბარათაშვილი	სარედ კოლეგია: მ. ბანძალაძე, ნ. ბაგინიაშვილი, ნ. ბურბანიძე, ზ. კაბაძაძე, ნ. კილახონია, თ. ლაშარაშვილი, მ. ლომთათიძე, ჰ. შალანო, ნ. შალაბაშვილი, ლ. შანგაღანი (მხატ. რედაქტორი), ლ. შვირძელი, თ. წარტაძელი, ნ. ჯაპახიშვილი, მ. ჯაბახიძე (მ. მ. მ. მ. მ.).	საქ. კ კენრტალორი კომიტეტის გამომცემლობა
------------------------------------	--	--

ტექნოლოგია ნ. ბ. ჟ. ი. ა.
საქ. კ კეის გამომცემლობის სტამბა. თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონის №, № რედაქტორის — 99-98-71, კასუხისმგებელი მღინის — 99-71-68.
მხატვრული რედაქტორის — 93-98-57, საერთო განყოფილების 93-98-54. ვაღავეც ასაწყობა 6/1111-79 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭდებლად 18/1X-79 წ., ქალაქის ზომა 60×90/1 ვიზუირი ნაბეჭდი ფურცელი 3. სააღრცხეო-საგამომცემლო თბახი 5.3. ტრახეი 126.000. შეკე. 2094. უე 00799. ფახი 30 კაპ.

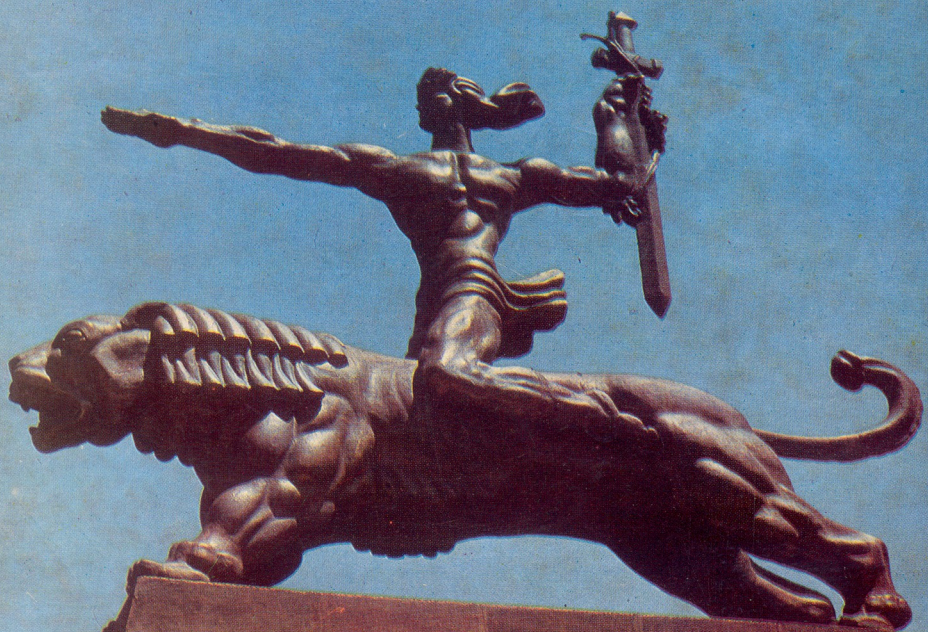
გარეგნული ნიშანი საქმიანი ღამაში და მოხერხებულობა დღევანდელი სასკოლო ფორმაც, რომელშიც ეველათერია გაივალსწი ნებული გააზრებული და განაგრავებული და ამიტომ არის, რომ ერთნაირად უხდებოდა ეველა ბავშვს იგი შექმნილია მბატყრების ფეკრების და მკერავების ერთობლივი შრომით და ემკარება წარსულის რამდენიმე თაობის სასწავლო ფორმის საუკეთესო ტრადიციებსა და გამოცდილებას, ხოლო მისი ვარიანტი შეთხზმებულია პედაგოგებთან და მშობლებთან.

მაგრამ ფორმის ტანსაცმლის ერთფეროვნება ბავშვისათვის მოსაზრებელი რომ არ გახდეს, სასურველია, რომ მას ჰქონდეს სკოლის გარეთ ჩანაცემლი სანტერესო გარდერობი, რასაც ასე უხდებოდა ვკავშირის თანამედროვე მოდა ეს გახლავთ ნაირნაირი კვედა ბოლოები - ირბიბი თარგით აქრილი, ნაკეცებიანი, ნაქაჩხმული, რომელიც კარგად ეხამება მისსურებს ბლუზონებსა და სვიტრებს, კვედა ბოლოები, რომლებსაც იცვამენ ელუტებიანი და ქურთუქებთან. სარაფანებთან ერთად და ბოლოს, მოხდენილი გამოსასვლელი კაბები.

გაივლის კიდევ წლები და თითოეული მათგანი სიუვარულითა და სინანულით დახედავს საოცარო აბობოში შემოხზულ ფოტოსურათს, სადაც ის თავის ტოლამხანაგებთან ერთად სასკოლო ფორმაში აღბეჭდილი, იმ ფორმაში, რომელიც ასე საოცრად უხდებოდა ეველასა ეველას, ეველას...

0-1127
52

+++++
ՀԱՅԿԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ ԿՈՆԿՐԵՏԻ ՎԵՐՄԵՆԻ ԿՈՆԿՐԵՏԻ
ԿՈՆԿՐԵՏԻ ԿՈՆԿՐԵՏԻ ԿՈՆԿՐԵՏԻ ԿՈՆԿՐԵՏԻ

ИНДЕКС 76178